

Zuyd Hogeschool

Autonome Beeldende Kunst

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van Zuyd Hogeschool. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Zuyd Hogeschool is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 4 en 5 juli 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer F. Lubbers (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw drs. N.F.M. Gast (domeindeskundige)

De heer J.E.M. Boelen (domeindeskundige)

De heer J.M. Bosma (studentlid)

De heer drs. L.S. van der Veen, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

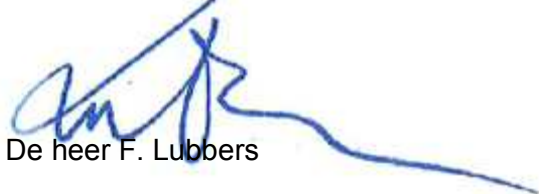
Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

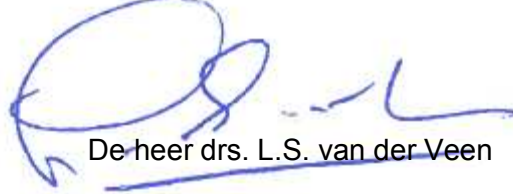
Utrecht, 11 november 2013

Panelvoorzitter

De heer F. Lubbers

Panelsecretaris

De heer drs. L.S. van der Veen

Samenvatting

Het eindoordeel over de kwaliteit van de voltijd hbo-bacheloropleiding
Autonome Beeldende Kunst van Zuyd Hogeschool is **voldoende**.

De beoogde eindkwalificaties

De opleiding stelt de autonome positie van de beeldende kunstenaar centraal. Vanuit zijn artistieke praktijk staat de autonome beeldende kunstenaar open voor verschillende contexten, waarmee hij steeds nieuwe verbindingen aangaat. Hij creëert nieuwe beelden (evenementen) die het resultaat zijn van eigen, artistiek onderzoek. Hij begeeft zich actief op het spanningsveld tussen autonomie en openbaarheid. Hij ziet zijn werk als een innovatieve bijdrage aan een maatschappelijk debat binnen het publieke domein.

De opleiding sluit aan bij de landelijke eindkwalificaties en geeft daaraan een eigen inkleuring door een aantal competenties verder aan te vullen. Via haar werkveldcommissie en door andere contacten met de beroepspraktijk volgt zij de ontwikkelingen in de kunstpraktijk. De opleiding benadrukt in haar visie de maatschappelijke positionering van de beeldend kunstenaar. Het panel herkent deze keuze niet duidelijk in het werk van de studenten. Het heeft de indruk dat de opleiding de studenten de ruimte biedt voor vele keuzen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Programma

Het onderwijs sluit aan bij de beoogde eindkwalificaties. Het programma laat een verwevenheid zien van praktijk, theorie en onderzoek. De praktijk van de beeldende kunst, het maakproces, staat centraal. Studenten worden in een realistische situatie gebracht doordat ze werken in ateliers. Het theorie-onderwijs wordt daarmee in verband gebracht. Tijdens de theorielessen wordt gebruik gemaakt van relevante en goede literatuur. Tijdens de begeleiding van de studenten bij hun praktijk wijzen docenten hen op geschikte literatuur. Naast praktijk en theorie vormt artistiek onderzoek een belangrijk onderdeel in het curriculum.

Het onderwijsconcept van de learning community dat de opleiding hanteert sluit goed aan op het karakter van de autonome beeldende kunst. Het onderwijs is sterk individueel opgezet, maar wordt tevens gekenmerkt door veel ruimte voor gesprekken met docenten en met collega-studenten. De opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs met het accent op 'leren door te maken'. De werkvormen sluiten goed aan op het onderwijsconcept. Het programma heeft een duidelijke inhoudelijke opbouw. Het onderwijs is in de eerste twee jaar gestructureerd in vakken, in de jaren daarna neemt de individuele ruimte toe in wat men noemt het hidden curriculum. De samenhang in de hoofdfase is goed, in de algemene propedeuse voldoende. De eerste twee jaar bieden de studenten veel structuur, daarna is het meer open met intensieve begeleiding door de docenten. De studenten zijn veel op school, met name in de eerste twee jaar. Daarna werken ze ook veel op de academie, in het atelier. Het aantal contacturen is ruim, afnemend van het eerste naar het vierde jaar.

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen en vult dat aan met een toelatingsonderzoek om te bepalen of de student voldoende beeldend niveau.

Ze heeft intensieve samenwerking met regionale kunstcentra en opleidingen die een goede aansluiting op de vooropleiding bevorderen. De algemene propedeuse helpt de studenten goed om hun uiteindelijke keuze voor een van de bacheloropleidingen te bepalen. Het panel beoordeelt de standaarden 2, 3 en 4 als **goed**, de standaarden 5, 6 en 7 als **voldoende**.

Personeel

De vakinhoudelijke deskundigheid van de docenten is goed tot zeer goed en de docenten zijn didactisch goed geschoold. De deskundigheid op het gebied van de praktijk, de theorie en het artistiek onderzoek zijn ruimschoots aanwezig. Door de goede diversiteit qua vakgebieden en oriëntaties kan het team de studenten vele perspectieven bieden. Het team is zeer gemotiveerd en betrokken. De medewerkers worden voldoende gefaciliteerd om hun deskundigheid te vergroten. De omvang van de docentformatie is toereikend voor de uitvoering van het onderwijs.

Het panel beoordeelt standaard 9 als **goed**, de standaarden 8 en 10 als **voldoende**.

Voorzieningen

De opleiding biedt studenten een realistische leeromgeving in de ateliers waarvan ze in groepsverband of individueel gebruik kunnen maken. Daarnaast zijn er goede werkplaatsvoorzieningen. Deze dragen belangrijk bij aan de kwaliteit van het onderwijs. Studenten worden in de vakklassen begeleid door de docenten, per periode vinden er voortgangsgesprekken plaats. Elke periode vinden er tevens voortgangsbesprekingen plaats door het opleidingsteam. De docenten weten heel precies waar de studenten staan in hun ontwikkeling. De opleiding wordt gekenmerkt door een mondelinge cultuur en kent een sterke feedback-cultuur en een zeer intensieve vorm van studiebegeleiding. Er is een begin gemaakt met dossiervorming in Osiris. De informatievoorziening is toereikend.

Het panel beoordeelt de standaarden 11 en 12 als **goed**.

Kwaliteitszorg

De opleiding maakt een duidelijk onderscheid in een formeel en een informeel kwaliteitssysteem. Dit onderscheid past bij de mondelinge cultuur van de opleiding. De kwaliteitscultuur wordt gekenmerkt door de professional en learning community, waarin docenten en studenten samen de te behalen doelstellingen bespreken. Veel verbeteringen komen via deze weg op een directe manier tot stand. Het formele kwaliteitssysteem bevat relevante evaluatie-instrumenten en toetsbare streefdoelen. De opleiding houdt de vinger aan de pols en neemt maatregelen waar dat nodig of gewenst is. Ze heeft de aanbevelingen van de vorige visitatie serieus opgepakt en verbeteringen doorgevoerd. Studenten, docenten, alumni en werkveld worden in voldoende mate bij de interne kwaliteitszorg betrokken.

Het panel beoordeelt de standaarden 13, 14 en 15 als **voldoende**.

Toetsing en resultaten

De opleiding heeft een evenwichtig toetsbeleid, waarbij gebruik wordt gemaakt van formatieve en summatieve vormen van toetsing. De studenten worden enerzijds beoordeeld door de afzonderlijke vakdocenten, anderzijds is er sprake van intersubjectieve beoordeling door meerdere docenten of door het opleidingsteam in zijn geheel. Daarbij worden de studenten goed gevolgd in hun competentie-ontwikkeling en wordt gebruik gemaakt van adequate beoordelingsformulieren. Er is sprake van veel feedback naar de studenten, maar deze wordt niet altijd goed vastgelegd. De kwaliteit van de toetsing en beoordeling wordt bewaakt door de examencommissie en de opleidingscoördinator. De examencommissie is bezig haar positie en functioneren te versterken in lijn met de nieuwe wettelijke taken. De studenten worden goed en realistisch op de beroepspraktijk voorbereid. Ze realiseren in voldoende mate de opleidingscompetenties en het bachelorniveau. Het panel beoordeelt standaard 16 als **voldoende**.

Op grond van de beoordelingen van de zestien standaarden en de beslisregels van de NVAO beoordeelt het panel de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van Zuyd Hogeschool als **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Programma	15
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	16
	Standaard 3 Inhoud van het programma	19
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	21
	Standaard 5 Instroom	22
	Standaard 6 Studeerbaarheid	24
	Standaard 7 Duur	25
	Personeel	25
	Standaard 8 Personeelsbeleid	25
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	26
	Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	27
	Voorzieningen	28
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	28
	Standaard 12 Studiebegeleiding	29
	Kwaliteitszorg	31
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	31
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	32
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	33
	Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	34
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	34
3	Eindoordeel over de opleiding	39
4	Aanbevelingen	41
5	Bijlagen	43
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	45
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	49
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	51
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	57
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	60
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	60
	Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid	60

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Autonome Beeldende Kunst
2. Registratienummer opleiding in CROHO	39110
3. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Variant	Voltijd
6. Locatie	Maastricht
7. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 21-22 juni 2007 Besluit NVAO: 1 september 2008
8. Code of conduct	Ja

Administratieve gegevens van de instelling

9. Naam instelling	Zuyd Hogeschool
10. Status instelling	Bekostigd
11. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Procedure opgeschort

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar (percentage)

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval AUT	51,9	45,1	63,5	60,4	66,7
Uitval ABKM	31,7	28,5	27,7	31,8	25,9

Tabel 2: Uitval uit de bachelor (percentage)

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval AUT	66,7	68,8	84,1	75,5	70,4
Uitval ABKM	41,7	39,2	36,2	38,9	26,3

Tabel 3: Rendement (percentage)

Cohort	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Rendement AUT	56,3	61,1	48,3	71,4	68,4	63,2
Rendement ABKM	76,6	76,4	66,2	72,9	69,7	60,7

Tabel 4: Docentkwaliteit

Graad	BA	MA	PhD
Percentage	67%	27%	1%

Tabel 5: Student-docentratio

Ratio	14,1

Tabel 6: Contacturen

Jaar	1	2	3	4
Contacturen	28	21	21	18

Een contactuur is een geroosterd klokuur met een docent, dat kan bestaan uit groepsonderwijs, groepsinstructies of individuele begeleiding bij realisatie van werkstukken.

Opmerking:

Alle studenten schrijven zich in voor de algemene propedeuse van de Academie Beeldende Kunsten Maastricht (ABKM): voor de bacheloropleidingen Autonome Beeldende Kunst (AUT), Vormgeving (VORM), Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV). Aan het eind van de propedeuse kiezen ze voor een van de drie opleidingen.

Veel studenten schrijven zich in voor de opleiding AUT in plaats van de andere ABKM-Bacheloropleidingen. Dit heeft te maken met het feit dat de opleiding AUT in studielink wordt afgekort met ABK. Aspirant-studenten schrijven zich vaak in voor deze opleiding, ervan uitgaande dat ze zich hiermee inschrijven bij de ABKM – Academie Beeldende Kunsten Maastricht. Maar in feite schrijven ze zich dus in voor AUT.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

De bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst (AUT) is een voltijdopleiding en wordt aangeboden door Zuyd Hogeschool in Maastricht. De opleiding maakt, op het moment van visitatie, samen met de bacheloropleidingen Vormgeving (VORM), Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) en Communication and Multi Media Design (CMD) en de drie masteropleidingen Architectuur, Interior Architecture en Science Illustration deel uit van de Academie Beeldende Kunsten Maastricht (ABKM). Binnen de academie wordt samengewerkt op het gebied van onderwijskundige kaders, personeel, organisatie en kwaliteitszorg.

Per 1 september 2013 gaat de ABKM op in de nieuwe Arts Faculty Maastricht (AFM). Binnen deze faculteit brengt Zuyd Hogeschool al haar kunstonderwijs, kunstonderzoek (lectoraat) en contractonderwijs in een organisatorisch verband samen.

De opleiding AUT wordt per 1 september 2013 samen met de afdeling Productontwerp van de opleiding Vormgeving ondergebracht in de Academy of Fine Arts and Design.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroepsbeeld van de opleiding AUT

De opleiding schrijft in haar kritische reflectie dat zij werkt vanuit een actuele visie op de hedendaagse autonome beeldend kunstenaar en zijn maatschappelijke omgeving. Ze heeft haar visie samengevat in het *Onderwijsbeleidsdocument AUT 2012-2013*. Visies op de kunstenaar en zijn maatschappelijke positie zijn steeds in beweging. De opleiding biedt de studenten een leeromgeving die vergelijkbaar is met de hedendaagse professionele werkomgeving en laat hen kennismaken met een veelheid aan artistieke mentaliteiten. De autonome beeldende kunstenaar creëert nieuwe (onbekende, verrassende) beelden (evenementen) die het resultaat zijn van een eigen, artistiek onderzoek. Het kunstwerk is eerder een evenement dat de kunstenaar teweegbrengt dan een vast onbeweeglijk beeld. De werken zijn materiële objecten, processen of (gematerialiseerde dan wel geverbaliseerde) concepten en inzichten die met beelden in verband staan.

De vraag is niet of een evenement wel of geen kunst is, maar wat het evenement is en doet. De begrippen kunst, kunstwerk en kunstenaarschap zijn secundair. De artistieke praktijk van de kunstenaar is een autonome praktijk van waaruit hij open staat voor verschillende (openbare, maatschappelijk) contexten, waarmee hij steeds nieuwe verbindingen aangaat. De beeldend kunstenaar beweegt zich als ondernemer niet alleen binnen de heersende marktmodellen in de kunstwereld (galleries, manifestaties, opdrachtenmodel), maar zoekt nieuwe markten, nieuw publiek en nieuwe samenwerkingen. Hij begeeft zich actief op het spanningsveld tussen autonomie en openbaarheid. Hij ziet zijn werk als een innovatieve bijdrage aan een maatschappelijk debat binnen het publieke domein.

De opleiding inventariseert trends en veranderingen in kunstenaarspraktijken via gedachtewisseling met docenten, externen en de werkveldcommissie. De werkveldcommissie heeft in 2012-2013 meegedacht over het uitgewerkte beroepsbeeld van de opleiding. De opleiding volgt de ontwikkelingen in de beeldende kunsten via literatuur, exposities en evenementen. Via het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten is er aandacht voor artistiek onderzoek. De begripsontwikkeling hierover is nog volop gaande. In de nieuwe samenwerkingscontext met de afdeling Productontwerp van de opleiding Vormgeving ontwikkelt de opleiding haar visie verder. Deze samenwerking wordt benut voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk programma onderzoek en theorie.

Eindkwalificaties en bachelorniveau

De opleiding hanteert de zeven landelijk vastgestelde competenties uit het *Opleidingsprofiel Autonome Beeldende Kunst, Overleg Beeldende Kunstonderwijs, oktober 2002*. Deze zijn landelijk gevalideerd. Op basis van haar visie op het beroep heeft de opleiding de competenties aangevuld met uitwerkingen ten aanzien van onderzoek en ondernemerschap. Daarnaast heeft zij de kennisbasis van beeldend kunstenaar uitgebreider beschreven dan landelijk is gebeurd. Het Landelijk opleidingsoverleg werkt aan een nieuw opleidingsprofiel ABK, wellicht geïntegreerd met Vormgeving. De eindkwalificaties van de opleiding zijn opgenomen in bijlage 2.

De opleiding maakt zichtbaar dat de competenties samenhangen met de Dublin descriptoren. Ze hanteert een indeling in vier niveaus, waarbij niveau 1 wordt bereikt na het eerste semester (niveau P1), niveau 2 na het eerste jaar (niveau P2), niveau 3 aan het eind van het derde jaar (eind van de hoofdfase) en niveau 4 aan het eind van het vierde jaar (afstudeerfase). De niveaus zijn duidelijk beschreven (niveaubeelden).

Hoewel de landelijk competenties relatief gedateerd zijn, vindt de opleiding ze nog goed bruikbaar met de aanvullingen die ze heeft gedaan. In combinatie met de niveaubeelden bieden de competenties voldoende aanknopingspunten voor de inrichting van het onderwijs.

Internationaal, euregionaal, (g)lokaal

De beeldend kunstenaar positioneert zich volgens de opleiding in de regel in een internationale traditie. Hij heeft kennis van en is actief in een globale wereld. Met deze internationale blik richt hij zich op het lokale. De opleiding noemt dat de (g)lokale oriëntatie. De opleiding vervult een actieve rol in de Euregio. Studenten en docenten zijn overwegend afkomstig uit Nederland, Duitsland en België.

Hiermee neemt de opleiding een speciale plaats binnen de Nederlandse kunstacademies in. De opleiding zou meer internationale samenwerking van studenten buiten deze Euregio kunnen stimuleren.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding aansluit bij de landelijke eindkwalificaties. Ze geeft daaraan een eigen inkleuring door een aantal competenties verder aan te vullen.

In haar beroepsvisie stelt de opleiding de autonome positie van de beeldende kunstenaar centraal. Via haar werkveldcommissie en door andere contacten met de beroepspraktijk volgt zij de ontwikkelingen in de kunstpraktijk. De werkveldcommissie is betrokken bij de ontwikkeling van het beroepsbeeld waar de opleiding vanuit gaat. De opleiding benadrukt in haar visie de maatschappelijke positionering van de beeldend kunstenaar. Het panel herkent deze keuze niet duidelijk in het werk van de studenten. Het heeft de indruk dat de opleiding de studenten de ruimte biedt voor vele keuzen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Programma

Beknopte beschrijving van het programma

Het onderwijs is geordend in praktijk- en theorievakken, vaardigheden en onderzoek. Elke periode (blok) van 15 EC bestaat in principe uit deze (drie of) vier onderdelen.

De opleiding kent een gemeenschappelijk propedeuse, samen met de bacheloropleidingen Vormgeving (VORM), Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV). In de twee blokken van het eerste semester volgen alle studenten dezelfde beeldende vakken Praktijk (8 EC), Vaardigheden (3 EC) en Algemene Theorie (4 EC). Elk blok heeft een thema, respectievelijk Lichaam en Ruimte. In het tweede semester kiezen de studenten per blok één cursus van 11 EC, die een combinatie van twee richtingen vormt. Daarnaast worden er 4 EC besteed aan theorievakken (kunstgeschiedenis, filosofie en cultuurbeschouwing).

Na de propedeuse volgen de studenten het studieprogramma AUT. Het tweede jaar staat in het teken van de ontwikkeling van de beeldende praktijk tot een artistieke praktijk. De studenten volgen per blok praktijk- en theorievakken, respectievelijk 11 en 4 EC. Het derde jaar staat in het teken van autonomie & context. Aan de praktijk- en theorievakken wordt nu onderzoek (per blok 2 EC) toegevoegd. Dat geldt eveneens voor het vierde jaar, dat geheel in het teken staat van het afstuderen.

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Beroepsgerichtheid van het programma

De opleiding heeft haar curriculum zo ingericht dat het recht doet aan de ontwikkeling van wat zij ziet als de kern van de autonome beroepsbeoefening: het creëren van autonome beelden/evenementen in wat voor context dan ook. De leeromgeving correspondeert met de kunstenaarspraktijk, qua leerdynamiek en authentieke taakomgeving. In de eerste twee studiejaar worden de praktijkvakken mediums specifiek aangeboden (schilderen, video, fotografie, grafiek en plastisch). Ze zijn direct gericht op het maken van beelden en grotendeels ingericht op basis van opdrachten, waaraan studenten in de studio werken. De opdrachten zijn zo geformuleerd dat de studenten vanaf het begin steeds hun eigen keuzes maken en hun visie tot uitdrukking brengen. Daarbij krijgen ze feedback op hun werk in wording. In studiejaar 3 en 4 zijn de studenten zelf opdrachtgever en biedt de opleiding condities, situaties, locaties en presentaties ter inspiratie. Studenten ontvangen dan verplicht feedback van docenten, gastdocenten en van elkaar.

In het tweede en derde jaar werken de studenten in een jaargeoriënteerde studio (AUT-studenten werken in tweede semester van de propedeuse ook op deze manier): een gezamenlijke plek, waarin ieder een eigen vaste werkplek heeft. Daarnaast maken ze gebruik van werkplaatsen hout, metaal en keramiek. In het vierde jaar werkt de student in een eigen studio.

De beroepsomgeving speelt op verschillende manieren een rol binnen het curriculum. Zo werken studenten en alumni regelmatig in wisselende stedelijke condities in de Euregio. In 2012 zijn in het Open Source Urban Campus (OSUC, geïnitieerd in 2010), bijvoorbeeld leersituaties gecreëerd waarin studenten AUT samenwerkten met kunststudenten uit Brussel, Leuven, Utrecht en Münster. Dergelijke samenwerking leidt tot alternatieve benaderingen binnen de beeldende kunst, die waar wenselijk worden geïmplementeerd in het curriculum. Het afgelopen jaar is de opleiding de hoofdfase gestart met een bezoek aan de Documenta XIII en is eind september 2012 Manifesta 9 in Genk bezocht.

De beroepsomgeving komt ook de opleiding binnen doordat de praktijkdocenten professionele kunstenaars zijn met een eigen artistieke praktijk.

Studenten worden geconfronteerd met actuele gebeurtenissen in de beeldende kunst via de docenten, de kunsttheorie, gastdocenten, excursies en de mediatheek. Ze komen in het programma aan de orde via excursies, thema's binnen de kunsttheorie en discours en via zogenoemde t.a.l.k.s over specifieke actuele kunsttheoretische thema's, een vast extra-curriculair onderdeel (hidden curriculum, zie hieronder), dat onregelmatig plaatsvindt afhankelijk van de vraag, de actualiteit of de gasten die zich aandienen.

Binnen het curriculum is systematisch aandacht voor het beeldende proces als een onderzoeksproces: de kunstenaar komt al onderzoekende, werkende, reflecterende, observerende tot een beeld. Dat is een zoekproces, onderzoeksproces, reflectieproces, gevoed door diverse vormen van feedback. Hierin vindt allerhande deelonderzoek plaats naar materialen, media, culturen of filosofie. Het is op een andere manier systematisch dan wetenschappelijk onderzoek, het is gericht op het werk zelf. Het werk impliceert praktijk en onderzoek en theorie. Dit creërend en reflecterend proces is de rode draad in het onderwijs. In het derde en het vierde jaar is een verplicht onderdeel artistic research opgenomen. Aan het eind van het derde jaar presenteren de studenten een onderzoeksvraag voor hun afstuderen, waarin ze een relatie leggen tussen hun eigen werk en de theorie. Het panel vindt dat de opleiding een relevante visie op onderzoek heeft. Met name vanaf het tweede jaar heeft artistiek onderzoek een zinvolle plaats in het programma. Het draagt voor de student bij aan de bewustwording van zijn artistieke ontwikkeling.

Het panel stelt vast dat de studenten in aanraking worden gebracht met aspecten van cultureel ondernemerschap, zoals financiële zaken, opdrachtsituaties, offertes, overeenkomsten et cetera. Dat gebeurt bijvoorbeeld door een projectweek cultureel ondernemerschap in 2012-2013 of door gastlessen.

Gezien het autonome karakter van de beroepsuitoefening is een stage optioneel. De opleiding ziet het zelfstandig werken in het vierde jaar onder begeleiding van docenten en externen als een vorm van werkervaring. Studenten kunnen er voor kiezen om drie maanden samen te werken met een professioneel kunstenaar of om een programma in het buitenland te volgen. De opleiding beschouwt een stage als een identieke vorm aan het werken in een studio en biedt vanuit dat perspectief begeleiding. Een voorbeeld van een stageverwante extra-curriculaire activiteit in 2012-2013 is Kunstpodium T, een meester-leerlingproject waarin studenten van diverse Nederlandse academies samenwerken met een professioneel kunstenaar. Studenten kunnen bij het opleidingsteam en de examencommissie een voorstel indienen als ze een bepaalde periode in het buitenland willen studeren. Dan wordt bekeken of de doelen van die opleiding overeenkomen met die van AUT Zuyd. De ABKM versterkt de relaties met de academies in Münster en Genk zodat studenten in een variabele en cultureel diverse omgeving kunnen studeren.

Theorie

Het theorieonderwijs binnen ABKM is erop gericht een bijdrage te leveren aan het openen van de kunstenaarspersoonlijkheid en aan de verkenning van de rijke kunsttraditie (*Academiebreed Onderwijsbeleid 2012-2013*). De academie onderscheidt de theoriegebieden kunstgeschiedenis, kunsttheorie, cultuurbeschouwing, beeld- en mediacultuur, filosofie en reflectie. Van studenten wordt verwacht dat ze in hun werk uitdrukking geven aan de artistieke verwerking van voor hen relevante theorie en dat zij zich kunnen positioneren ten opzichte van andere kunstenaars en bewegingen. Het verkennen van theorie en het reflecteren zijn bestanddelen van het artistieke proces (competenties creërend vermogen en kritisch reflecterend vermogen). Het gaat niet om de verwerving van een voor alle studenten identieke Body of Knowledge, maar om een individuele verbinding van theorie, reflectie en praktijk.

In het eerste en tweede jaar wordt grotendeels voorgestructureerde kennis en inzicht aangeboden, de laatste twee jaar staan in het teken van zelfstandige theorievorming vanuit verschillende perspectieven (historisch, actueel, filosofisch, kritisch, onderzoekend). In jaar 1 komen cultuur, beeld- en mediacultuur, kunstgeschiedenis, kunsttheorie en filosofie (cultuur- en kunstfilosofie, een confrontatie met voor studenten interessante denkers) aan de orde. In blok 3 en 4 is er het theorielab, waarin studenten op basis van enkele theorieteksten moeten komen tot theorieonderzoek. Vanaf jaar 2 ligt het accent op het overbruggen van de scheiding tussen theorie en praktijk. Dan is theorie nog wel een apart onderdeel, vanaf jaar 3 is het gerelateerd aan en geïntegreerd in presentaties, locaties, condities en situaties, bijvoorbeeld in t.a.l.k.s. In jaar 4 is de theorie gerelateerd aan het afstuderen en is theorieverwerking onderdeel van het artistieke proces zelf. Een deel van het theorieonderwijs is vraaggestuurd ingericht en er zijn workshops en excursies waar specifieke thema's worden aangereikt. Het panel vindt dat de theorie op een zinvolle manier wordt ingezet, doordat die nadrukkelijk in verband wordt gebracht met het maakproces. De verwevenheid van praktijk, theorie en onderzoek zorgt voor een goede leeromgeving voor de student. Studenten noemen tegenover het panel de theorie zeer belangrijk voor hun zoekproces.

Naar de mening van het panel wordt voor het theorieonderwijs relevante literatuur van goed niveau gebruikt. De gebruikte literatuur staat vermeld op een algemene lijst per studiejaar en in de afzonderlijke vakomschrijvingen. Naast deze literatuur wijzen de docenten tijdens de begeleiding de studenten op relevante literatuur en artikelen.

Studenten zijn volgens de *NSE 2012* tevreden over de inhoud van het onderwijs. Afgestudeerden van 2008-2009 (*HBO Kunstenmonitor 2012*) zijn tevreden over de actualiteit en de praktijkgerichtheid van het programma, maar minder over de balans tussen theorie en praktijk en over de internationale oriëntatie. De opleiding wijst erop dat het theorieonderwijs en de externe oriëntatie sinds de jaren waarop deze gegevens betrekking hebben meer aandacht krijgen en dat de ABKM haar internationaliseringsbeleid versterkt. De gesprekken van het panel bevestigen de tevredenheid van studenten over de actualiteit en de praktijkgerichtheid van het programma.

Overwegingen en conclusie

Het programma laat een verwevenheid zien van praktijk, theorie en onderzoek en zorgt daarmee voor een goede leeromgeving voor de student autonome kunst. De praktijk van de beeldende kunst, het maakproces, staat centraal. Studenten worden in een realistische situatie gebracht doordat ze werken in ateliers. Het theorie-onderwijs wordt daarmee in verband gebracht. Tijdens de theorielessen wordt gebruik gemaakt van relevante en goede literatuur. Tijdens de begeleiding van de studenten bij hun praktijk wijzen docenten hen op geschikte literatuur. Naast praktijk en theorie vormt artistiek onderzoek een belangrijk onderdeel in het curriculum.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3   Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Relatie beoogde eindkwalificaties en programma

De onderwijseenheden van jaar 1 en 2 zijn leerdoelgericht opgezet. De ondersteuning en feedback zijn gericht op de competentieontwikkeling van de student. Deze competentieontwikkeling wordt aan het eind van elk semester beoordeeld (zie standaard 16). Vanaf het derde studiejaar worden studenten door presentaties, situaties, condities en locaties uitgedaagd tot het maken van beeldend werk en tot reflectie. Er is sprake van een intensieve leeromgeving, waarin studenten in diverse verbanden en op verschillende locaties werken en onderling en met docenten gesprekken voeren. De opleiding noemt dit het hidden curriculum (zie standaard 4). Het onderwijs is sterk individueel gericht, waarbij de student al werkend zijn leerdoelen en leervragen genereert en daarop feedback van de docenten krijgt. In competentiematrices voor de propedeuse en voor de hoofdfase AUT laat de opleiding zien op welke plaatsen in het programma de (deel)competenties aan de orde komen en op welk niveau. Daaruit blijkt dat de competenties op een evenwichtige manier aan bod komen.

Samenhang in het programma

Het programma laat van jaar 1 tot en met 4 een duidelijke inhoudelijke opbouw zien. Deze opbouw is uitvoerig beschreven in het *Onderwijsbeleidsdocument opleiding Autonome Beeldende Kunst 2012-2013*.

In jaar 1 gaat het om het ontwikkelen van affiniteit, sensibiliteit en mentaliteit: affiniteit voor beeldende kunst technieken, methoden, theorieën et cetera; sensibiliteit voor materie, tijd, ruimte, kleur et cetera; en mentaliteit ten aanzien van bijvoorbeeld handelen, denken en onderzoeken. De studenten worden tevens voorbereid op een keuze voor een van de bacheloropleidingen.

Jaar 2 stelt de ontwikkeling van de beeldende praktijk tot een artistieke praktijk centraal. De student AUT verdiept zijn technische vaardigheden en zijn vakkundigheid en ontwikkelt een eigen handschrift. Er kan een inzicht ontstaan in een artistiek concept. De inhoud van de vakken is gebaseerd op de verschillende werk- en denkwijzen, aansluitend bij de veelheid van mentaliteiten binnen de hedendaagse kunst.

In jaar 3 staat het spanningsveld tussen autonomie en context centraal. De student ontwikkelt een artistieke persoonlijkheid, leert (de relatie tussen) zijn denken en handelen begrijpen en krijgt inzicht in zijn werkwijze. Hij onderzoekt zijn eigen werk. Aan het begin van het jaar presenteert hij zijn werkplan mondeling en schriftelijk aan het docententeam. De student is verplicht om volgens een weekrooster met de verschillende docenten werkgesprekken te voeren. Daarnaast geven de docenten in het tweede semester een aantal workshops over specifieke thema's en vragen die voortkomen uit hun eigen beroepspraktijk. Op het gebied van artistic research en van theorie worden vakken aangeboden.

Jaar 4 staat in het teken van positionering en professionalisering - het eindexamen. Aan het begin van het jaar presenteert de student een plan van aanpak voor zijn eindexamen, inhoudelijk/thematisch en organisatorisch. De student werkt in zijn eigen atelier, neemt deel aan externe projecten, verricht onderzoek en werkt samen met bijvoorbeeld alumni, studenten van de Jan van Eyckacademie en/of studenten van de Maastricht University. Hij is verplicht om volgens een weekrooster ateliergesprekken te voeren met verschillende docenten. Het theoretisch programma leidt tot een publicatie die betrekking heeft op de problematiek van de relatie tussen theorie en praktijk.

Uit gesprekken met studenten en afgestudeerden komt naar voren dat zij de beschreven opbouw en ontwikkeling in het curriculum nadrukkelijk herkennen. Ze vinden dat ze in de eerste twee jaar via ingeroosterde vakken een breed overzicht van de beeldende vakken en de theorie krijgen. Ze hebben dan de hele week les en volgen ook workshops buiten de opleiding. Geleidelijk aan wordt de link tussen de theorie en de praktijk voor hen duidelijker. In de propedeuse worden ze goed voorbereid op een definitieve keuze voor een van de opleidingen. Aan het eind van het tweede jaar wordt duidelijk welke keuze de student maakt binnen het gebied van de autonome beelden kunst. Daarna volgt hij een individueel traject en formuleert hij in het derde jaar zijn onderzoeksvraag, waaraan hij in het vierde jaar uitvoering geeft. Halverwege het jaar ervaren ze een duidelijk go/no-go-moment. In de hoofdfase zien de studenten een duidelijker opbouw en meer samenhang dan in de propedeuse. Die noemen ze hectisch, de organisatie kan beter. Docenten weten te weinig wat er in de andere vakken gebeurt.

Volgens de *NSE 2012* zijn studenten (zeer) positief over de inhoud en de samenhang in het programma. Ze ervaren het onderwijs als stimulerend en krijgen de mogelijkheid om zelf de inhoud te bepalen. Ze vinden dat het programma de mogelijkheid biedt tot het ontwikkelen van algemene vaardigheden (kritisch, probleemoplossend, het onderbouwen van conclusies, communicatieve vaardigheden, samenwerken, argumenteren). Ook de *HBO-monitor 2008-2010* is positief over de inhoudelijke samenhang en de opbouw.

Overwegingen en conclusie

Het onderwijs sluit aan bij de beoogde eindkwalificaties. Het programma laat een duidelijke inhoudelijke opbouw zien. Na de verwerving van beeldende kunst technieken, methoden en theorieën in de gemeenschappelijke propedeuse, volgt in jaar twee de ontwikkeling naar de artistieke praktijk. In jaar drie ontwikkelt de student zijn artistieke persoonlijkheid en jaar vier staat in het teken van het eindexamen. In het programma worden de praktijk, de theorie en het artistiek onderzoek voortdurend met elkaar in verband gebracht. In de hoofdfase van de opleiding is sprake van een goede samenhang, in de propedeuse is dat in mindere mate het geval. De goede samenhang in het hoofdfaseprogramma AUT laat het panel zwaarder wegen dan de opmerkingen ten aanzien van de samenhang in het propedeuseprogramma.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4   Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het onderwijs aan de opleiding AUT is gericht op de individuele ontwikkeling van de student naar een artistieke identiteit. Het onderwijs is ingericht als learning community. De fysieke leeromgeving is een studio waarin een jaargroep werkt, maar er zijn ook ontmoetingen tussen jaargroepen. Studenten moeten zich wekelijks inschrijven voor een gesprek op de lesdag van de docent om hun werk en wat daar mee samenhangt te bespreken. Studenten en docenten leren op deze manier ook van elkaar.

Het 'hidden curriculum' neemt in de loop van de studie in betekenis toe: het voorgestructureerde vakcurriculum gaat over in het scheppen van situaties, condities, presentaties en locaties die leren en werken verbinden. De opleiding biedt een omgeving die uitnodigt tot en aanknopingspunten biedt voor het leren. Vanaf jaar 3 wordt de leeromgeving meer open en stellen studenten zelf hun opdrachten en problemen. De individuele werkbegeleiding van de docenten AUT is voor de studenten verplicht.

Studenten worden geconfronteerd met een veelheid aan mentaliteiten en de daaraan verbonden verschillende opvattingen. Deze nodigen hen uit, dwingen hen een eigen positie in te nemen. Daaraan is een veelheid aan werkvormen verbonden: praktijkopdrachten, experimenteren, presenteren en feedback op maat.

De opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs en legt het accent op 'leren door te maken'. In alle jaren speelt de werkplaats (zie standaard 11) dan ook een grote rol. Het kunstvak wordt geleerd door het te beoefenen, de kwaliteit van het werk wordt kenbaar uit de prestatie en specifieke problemen worden zichtbaar en voelbaar in het doen. De werkvormen sluiten hierop aan. Het onderwijs is opdracht- en probleemgestuurd. Het kan worden gekarakteriseerd als een systeem van opdrachten, problemen en opgaven, situaties, locaties en condities op basis waarvan studenten hun problemen kunnen stellen. Daarnaast krijgen de studenten vakken, bijvoorbeeld theorie, in de vorm van uitwisseling en gesprekken, toegesneden op de learning community. Ook in de eerste twee jaren vragen de aangereikte opdrachten, problemen en opgaven een hoge mate van autonome benadering. Vanaf jaar drie staat zelfgestuurd leren meer centraal. Dan stellen de studenten zelf hun opdrachten, problemen en opgaven op basis van aangereikte situaties, locaties, condities en presentaties (als onderdeel van het hidden curriculum). Bij een aantal vakken, zoals kunsttheorie, krijgen ze nog wel opdrachten. Het leerproces wordt gestuurd en begeleid door overwegend mondelinge feedback. Dit noemt de opleiding haar mondelinge cultuur.

Uit de gesprekken met studenten en afgestudeerden constateert het panel dat het onderwijsconcept goed in de praktijk wordt gebracht. Er is sprake van een intensieve interactie van de studenten met de docenten en met elkaar. De studenten zijn daar enthousiast over. Ook docenten zijn zeer positief over het concept van de learning community. Daardoor is er meer een gesprek ontstaan tussen student en docent, waar de cultuur voorheen 'hiërarchischer' was.

Volgens de *NSE 2012* zijn de studenten (zeer) positief over de werkvormen en over de kwaliteit van de begeleiding en de feedback. Het onderwijs stimuleert hun kritische houding en hun probleemoplossend vermogen. Afgestudeerden vinden volgens de *HBO-monitor 2008-2010* het onderwijs uitdagend.

Overwegingen en conclusie

De opleiding hanteert met de learning community een interessant onderwijsconcept, dat goed aansluit op het karakter van de autonome beeldende kunst. Het onderwijs is in aansluiting daarop sterk individueel opgezet, maar wordt tevens gekenmerkt door veel ruimte voor gesprekken met docenten en met collega-studenten. Het onderwijs is in de eerste twee jaar gestructureerd in vakken, in de jaren daarna neemt de individuele ruimte toe in wat men noemt het hidden curriculum. De opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs met het accent op 'leren door te maken'. De werkvormen sluiten goed aan op het onderwijsconcept.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 5   Instroom

<i>Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</i>

Bevindingen

Studenten met een havo- of vwo-diploma of met een op de WEB gebaseerd diploma van een Middenkaderopleiding of een Specialistenopleiding hebben toegang tot de opleiding.

Daarnaast moeten studenten een toelatingsonderzoek doen. Dit onderzoek bestaat uit drie onderdelen: een schriftelijke motivatie (van 300 woorden) voor de opleiding, het uitvoeren van een opdracht en het aanleveren van een portfolio met beeldend werk. Deze onderdelen worden door twee docenten beoordeeld, waarvan er tenminste één in de propedeuse onderwijs verzorgt. De docenten bepalen of zij de kandidaat van voldoende niveau vinden om te worden toegelaten tot de opleiding.

Studenten die niet voldoen aan de vereiste vooropleidingseisen en ouder zijn dan 21 jaar moeten, indien zij geslaagd zijn voor het toelatingsonderzoek, een colloquium doctum afleggen om te worden toegelaten tot de opleiding.

ABKM heeft een intensieve samenwerking met regionale kunstcentra ten aanzien van het aanbieden van oriëntatiecursussen voor jongeren die naar de academie willen. Als zij aan de formele eisen voldoen en de oriëntatiecursus met een positief resultaat afronden worden zij direct aangenomen in de propedeuse. Een dergelijke samenwerking bestaat sinds 2011-2012 ook met de Kunstschule Werth Lenz in Aken.

Het Cita Verde-college, een mbo-school in de regio, heeft een speciaal programma dat bij positief resultaat direct toegang geeft tot de propedeuse ABKM. Met het Sint Lucas in Boxtel wordt gewerkt aan een zogeheten 'topmodule', die toegang geeft tot een hbo kunstopleiding. Studenten van Sint Lucas krijgen de mogelijkheid om al tijdens hun laatste jaar een deel van het programma te volgen aan een hbo-instelling.

Conform landelijke afspraken moet de instroom van de opleiding met 25% verminderen. Deze reductie moet gerealiseerd zijn in 2016. Met het oog daarop is een nieuw toelatingsbeleid ontwikkeld en sinds 2012 geïmplementeerd. De ontwikkelbaarheid van het creërend vermogen is het belangrijkste criterium voor toelating. Daarnaast moet de aspirant-student zijn motivatie schriftelijk en mondeling toelichten.

De algemene propedeuse is gericht op oriëntatie en selectie. Studenten krijgen een brede oriëntatie ten aanzien van de verschillende beeldende beroepen. Aan het eind van het eerste semester krijgen ze een voorlopig studieadvies, aan het eind van het eerste jaar krijgen ze een definitief doorstroomadvies. Aan het eind van het eerste jaar dient de student 56 EC te hebben behaald. Uiterlijk binnen twee jaar moeten alle 60 EC van de propedeuse zijn behaald.

Studenten uiten tegenover het panel hun tevredenheid over de propedeuse. Ze waarderen de brede oriëntatie. Vrij veel studenten geven aan dat hun keuze tijdens de propedeuse nog is veranderd. Docenten vertellen dat studenten bij de overgang naar de opleiding AUT een intakegesprek hebben met het docententeam.

De ABKM zet veel middelen in, gericht op de voorlichting en werving van studenten. Naast de genoemde oriëntatiecursussen zijn dat bijvoorbeeld decanendagen, bezoeken van scholen voor voortgezet onderwijs, open dagen en internet en folders. Overwogen wordt om daar nog meeloopdagen aan toe te voegen. Volgens de *NSE 2012* zijn studenten tevreden over de voorlichting

De opleiding kent geen formele deficiëntieprogramma's. Eventuele vrijstellingen worden verleend door de examencommissie. De *NSE 2012* geeft een positief beeld over de aansluiting op de vooropleiding.

Overwegingen en conclusie

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen en vult dat aan met een toelatingsonderzoek om te bepalen of de student voldoende beeldend niveau heeft om de opleiding te kunnen volgen. Ze heeft intensieve samenwerking met regionale kunstcentra en opleidingen die een goede aansluiting op de vooropleiding bevorderen. Het panel heeft de indruk dat de algemene propedeuse de studenten goed helpt om hun uiteindelijke keuze voor een van de bacheloropleidingen te bepalen. Het panel constateert dat de algemene propedeuse van de academie ertoe leidt dat de uitvalcijfers van de opleiding moeilijk zijn te herleiden (zie hoofdstuk 1: basisgegevens) en de effectiviteit van het beleid dus niet goed meetbaar is.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 6   Studeerbaarheid

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

De opleiding geeft in de Kritische Reflectie aan dat het begrip studeerbaarheid enerzijds betrekking heeft op het voorgestructureerde curriculum van de eerste twee jaar en anderzijds op de learning community, het hidden curriculum, het commitment van de docenten naar de studenten en op de studio-omgeving van het derde en vierde jaar. De eerste twee jaren bieden een goed gevuld programma dat veel van de studenten vraagt. Het derde en vierde jaar biedt de opleiding de studenten veel begeleiding bij hun vooral individuele studieactiviteiten. Het curriculum biedt structuur door de verdeling van elk studiejaar in twee semesters, die elk zijn verdeeld in twee blokken. Aan het eind van elk blok wordt de ontwikkeling van de student beoordeeld. Zo wordt de studievoortgang bewaakt. De feedback die dan wordt gegeven stimuleert de verdere ontwikkeling van de student. De omvang en samenstelling van de onderwijseenheden biedt voldoende garantie voor de noodzakelijke verdieping. Het contactintensieve onderwijs bevordert het leerproces van de studenten. Studenten hebben in de propedeuse 28 contacturen, in het tweede en derde jaar 21 uur en in het vierde jaar 18 uur. De studeerbaarheid wordt verder bevorderd door het afstemmend overleg van het docententeam en door de werkplaatsen en werkplaatsmeesters die de studenten ondersteunen.

Voor studenten met een functiebeperking is een brochure opgesteld. Het gebouw is er niet volledig op ingericht, maar het is wel toegankelijk voor rolstoelen. In specifieke gevallen wordt er gezocht naar oplossingen.

Volgens de *NSE 2012* zijn de studenten tevreden over de studielast en over de spreiding daarvan. Het aantal geprogrammeerde EC sluit aan bij de werkelijke studielast. Studenten en afgestudeerden vinden de studie intensief. Ze zijn veel op school en ze geven aan dat ze er continu mee bezig zijn. De propedeuse vinden ze hectisch. Vanaf het derde jaar vinden ze de studie zwaar, omdat ze dan over 'hun eigen grenzen heen gaan'. Voor Duitse studenten levert de taal geen grote problemen op.

Overwegingen en conclusie

Het panel acht het programma in voldoende mate studeerbaar. De eerste twee jaar bieden de studenten veel structuur, in het meer open curriculum van het derde en vierde jaar worden ze intensief begeleid. De studenten zijn veel op school, met name in de eerste twee jaar. Daarna werken ze ook veel op de academie, in het atelier. Het aantal contacturen is ruim, afnemend van het eerste naar het vierde jaar.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 7 Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het programma heeft een omvang van 240 EC. De algemene propedeuse omvat 60 EC, de hoofdfase 180 EC. De studiepunten zijn verantwoord in de *Onderwijs- en Examenregeling Autonome Beeldende Kunst 2012-2013*. Zie ook het curriculumoverzicht in bijlage 2.

Overwegingen en conclusie

De opleiding voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Personeel

Standaard 8 Personeelsbeleid

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het personeelsbeleid van de opleiding is gebaseerd op het *Strategisch Personeelsplan ABKM 2009-2013 (2009)* en de *Personele Kaders ABKM 2008-2013 (2013)*. De ABKM voert een personeelsbeleid dat gericht is op de kwaliteit van het onderwijs. Speerpunten zijn de systematische ontwikkeling van teams als professional communities, de uitvoering van de gesprekscyclus (functioneringsgesprekken, beoordelingsgesprekken) een heldere organisatie en verantwoordelijkheden, een versterking van het administratief en organiserend vermogen van ABKM en een oriëntatie op de implicaties van een Integrated Arts Family.

In haar personeelsbeleid streeft ABKM naar een docententeam waarin een grote diversiteit aan artistieke expertise en professionaliteit aanwezig is. Een groot deel van de vaste aanstellingen heeft een omvang van één à twee dagen zodat zij daarnaast in de beroepspraktijk werkzaam kunnen zijn. Een aantal docenten heeft een ruimere aanstelling. Daarnaast werkt de ABKM met een flexibele schil van ongeveer 13%, exclusief het afdelingsbudget voor docenten op factuurbasis.

De ABKM faciliteert interne medewerkers om hun deskundigheid te vergroten (10 procent van de taakomvang). Scholing moet binnen het beleid passen. Er worden individuele afspraken gemaakt over de inzet van tijd en geld, naar rato van de aanstellingsomvang. Uit materiaalbestudering en gesprekken blijkt er regelmatig studiedagen voor het team AUT worden georganiseerd. Docenten vinden het budget vrij ruimhartig.

De opleidingscoördinator AUT houdt jaarlijks medewerkersgesprekken met de docenten in vaste dienst en evaluatiegesprekken met de docenten in tijdelijke dienst. Daarvan worden verslagen gemaakt en er komen afspraken uit voort. Docenten vinden het open gesprekken waarin goed wordt geëvalueerd. Beoordelingsgesprekken worden door de opleidingscoördinator gehouden als er aanleiding toe is.

Het sectorplan Zuyd 2010 leidt tot een teruggang in de formatie van 25%. Een deel daarvan is reeds gerealiseerd. Afspraak is om te komen tot een verdeling van 50%-50% vast-flexibel. Vacatures worden opgevuld in de flexibele schil. Er zijn in dit verband gelden vrijgemaakt voor deskundigheidsbevordering met het oog op verbreding van de deskundigheden van de docenten.

Overwegingen en conclusie

De opleiding sluit in haar personeelsbeleid direct aan op het academiebeleid. Medewerkers worden gefaciliteerd om hun deskundigheid te vergroten. De opleidingscoördinator houdt jaarlijks gesprekken met de docenten in vaste en tijdelijke dienst.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 9   Kwaliteit van het personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

De academie heeft in een overzicht (*ABKM overzicht docenten*) de kwalificaties van de docenten, hun betrokkenheid bij het onderwijs, contacten met de beroepspraktijk en publicaties/tentoonstellingen gepresenteerd. Het panel heeft, op grond van dit overzicht, kunnen vaststellen dat het docententeam beschikt over de nodige vakinhoudelijke expertise. Ongeveer 60% van de vaste docenten van de academie heeft een opleiding op bachelorniveau (kunstacademie), ongeveer 30% heeft een opleiding op masterniveau. Opleidingsachtergronden van de docenten zijn onder meer master Kunstgeschiedenis, Jan van Eyck Academie (post-hbo), Sandberg Instituut (master), master Pedagogiek, master Onderwijskunde, master architectuur, Hogere kaderopleiding pedagogiek, Academie voor Kunst en Industrie (hbo-bachelor), Gerrit Rietveld Academie (hbo-bachelor) en Rijksacademie voor Beeldende Kunsten. Een deel van de docenten beschikt over meerjarige ervaring in het onderwijs en/of de beroepspraktijk (bijvoorbeeld een eigen kunstpraktijk).

Voor het merendeel van de docenten geldt dat zij lesbevoegdheid hebben of een didactische aantekening. Dit laatste is voor nieuwe docenten een voorwaarde voor een vast dienstverband.

De opleiding AUT beschikt over zes docenten in vaste dienst en drie docenten die op factuurbasis werken. Van deze docenten hebben twee een masteropleiding. Een van hen rondt dit jaar een PhD-traject af. Drie andere docenten hebben de post-academische opleiding aan de Jan van Eyckacademie afgerond. De andere docenten hebben als achtergrond een hbo-kunstopleiding. Vrijwel alle docenten hebben een eigen praktijk in de wereld van de beeldende kunst.

De studenten zijn zeer tevreden over de vaste docenten: ze zijn zeer gedreven en betrokken en kennen de artistieke praktijk zeer goed. Volgens de *NSE 2012* zijn de studenten tevreden over de didactische kwaliteiten van de docenten en vinden ze hen inspirerend. Studenten vertellen het panel het zeer verrijkend te vinden dat de opleiding regelmatig gastdocenten inzet om specifieke expertise in de opleiding in te brengen en om de verbinding te leggen met de actuele beroepspraktijk.

Overwegingen en conclusie

Het panel is goed te spreken over de kwaliteit van de docenten. Ze zijn vakinhoudelijk goed tot zeer goed en zijn ook didactisch goed geschoold. De deskundigheid op het gebied van de praktijk, de theorie en het artistiek onderzoek zijn ruimschoots aanwezig. Er is een goede diversiteit qua vakgebieden en oriëntaties, het team kan de studenten vele perspectieven bieden. Het team is hoog gemotiveerd en zeer betrokken. De docenten communiceren goed met elkaar over hoe ze beeldende kunst begrijpen en zien. Daarnaast zijn er veel gastdocenten van hoge kwaliteit.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 10   Kwantiteit van het personeel

<i>De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.</i>

Bevindingen

In de *Kritische Reflectie (2013)* geeft de ABKM voor al haar opleidingen aan te streven naar een fte-studentratio van 1:15. In oktober 2012 was de fte-studentratio 1: 14,1, gerekend over de gehele academie. De academie telt totaal 489 studenten en 34,6 fte aan docenten in tijdelijk en vast dienstverband. Daarnaast kent de academie docenten die op factuurbasis werken. In het studiejaar 2011-2012 ging het daarbij om 4,6 fte. De opleiding AUT telt in 2012-2013 in de hoofdfase 51 studenten, het onderwijs wordt verzorgd door 9 docenten in een omvang van 3,63 fte (3,27 fte vast en 0,36 fte op factuurbasis). De student/fte-ratio voor de hoofdfase AUT is daarmee 14.

ABKM wil docenten vooral inzetten op onderwijskundige taken. Daarom zijn organisatorische en administratieve taken belegd bij het bedrijfsbureau. De verhouding tussen ondersteunend personeel (OBP) en onderwijsgevend personeel (OP) is 23 procent versus 77 procent.

Volgens de *NSE 2012* zijn de docenten goed bereikbaar en betrokken. Dat wordt bevestigd in het gesprek van studenten met het panel. Ze hebben veel individuele gesprekken met de docenten. Dat vraagt veel van de docenten, maar deze zeggen het geen probleem te vinden om veel in de vrije tijd te doen. Het is druk, zeggen ze, maar ze ervaren het niet als werkdruk. Ze vinden dat ze ook veel leren van de studenten, ze krijgen er veel voor terug. Ze zijn heel tevreden over de learning community (zie standaard 4), dat heeft veel goeds gebracht.

Overwegingen en conclusie

De omvang van de docentformatie is toereikend voor de uitvoering van het onderwijs. De student/fte ratio ligt in de buurt van de nagestreefde ratio van 15. De docenten ervaren geen overmatige werkdruk. Studenten vinden de docenten goed bereikbaar en toegankelijk.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Voorzieningen

Standaard 11 Materiële voorzieningen

<i>De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.</i>

Bevindingen

De ABKM is gevestigd in een pand in het historische centrum van Maastricht. De opleiding maakt gebruik van grotere atelierruimtes voor de totale studentengroepen van het tweede en het derde studiejaar en van kleine ateliers voor de individuele studenten van het vierde jaar. Op deze manier wordt een prima realistische leeromgeving voor de autonome beeldende kunstenaar gecreëerd. Daarnaast kunnen studenten gebruik maken van een flink aantal goed geoutilleerde werkplaatsen, zoals een computerwerkplaats en werkplaatsen voor visuele communicatie, houtbewerking, plastische/keramische vormgeving, metaalvormgeving, mode- en textielvormgeving, sieraad- en productvormgeving en zeefdruk/grafiek. Bovendien kunnen studenten gebruik maken van externe instellingen als HedaH/B22, het Bonnefantenmuseum/ECI, de Jan van Eyckacademie, Intro / In Situ en Kunstcentrum Signe. Verder kunnen ze onder meer beschikken over de mediatheekvoorziening in het gebouw. De collectie van de bibliotheek is echter beperkt en behoorlijk verouderd. Ook de openingstijden zijn beperkt. De opleiding heeft een kleine, actuele handbibliotheek. In de stad zijn echter goede bibliotheekvoorzieningen aanwezig van de Universiteit Maastricht en van de Jan van Eyckacademie, waar studenten gebruik van maken.

Het panel is zeer te spreken over de atelierruimtes en de werkplaatsen. De ateliers zijn groot en ruim, de werkplaatsen zijn goed voorzien van apparatuur en materiaal.

De hout- en metaalwerkplaatsen zijn bijvoorbeeld zeer goed voorzien. Op digitaal gebied zijn de basisvoorzieningen aanwezig, een uitbreiding met bijvoorbeeld high definition-voorzieningen wordt als wens geuit. Daarvan wordt nu gebruik gemaakt op de Jan van Eyckacademie. De werkplaatsen zijn vijf dagen per week geopend, soms ook 's avonds, maar dat is niet structureel geregeld. In de werkplaatsen is altijd een instructeur aanwezig en vaak ook een assistent (alumnus).

Overwegingen en conclusie

De opleiding biedt studenten een realistische leeromgeving in de ateliers waarvan ze in groepsverband of individueel gebruik kunnen maken. Daarnaast zijn er goede werkplaatsvoorzieningen. Deze dragen belangrijk bij aan de kwaliteit van het onderwijs. De eigen bibliotheekvoorziening van de academie is beperkt, maar studenten kunnen gebruik maken van goede voorzieningen op dit gebied in de directe omgeving. De kwaliteit van de praktijkvoorzieningen geeft de doorslag in het oordeel van het panel, gezien het belang hiervan voor de opleiding autonome beeldende kunst.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 12   Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding

De opleiding sluit aan bij het academiebeleid op het gebied van studieloopbaanbegeleiding (SLB). In de propedeuse krijgen studenten een eigen studieloopbaanbegeleider (mentor) toegewezen. De student ontvangt periodieke beoordelingen, met feedback op de inhoudelijke prestaties en de betekenis van hun werk op het vervolgtraject. Daarbij bieden de mentoren ondersteuning bij het kiezen voor een hoofdrichting. De propedeusecoördinator heeft een wekelijks (voortgangs)spreekuur.

In de hoofdfase van de opleiding AUT worden de vakklassen per studiejaar begeleid door een docent (mentor). In elke vakklas vinden er op de voortgang gerichte individuele gesprekken en formatieve en summatieve periodebeoordelingen plaats, waarbij studenten veel feedback krijgen. Daarbij zijn verschillende docenten betrokken. De voortgang van de student wordt per periode besproken door het opleidingsteam. Bij gebleken of te verwachten stagnatie neemt de opleiding initiatief om dit met hem te bespreken. Op deze wijze wordt de student in zijn studieloopbaan begeleid.

De studenten vertellen het panel dat de docenten AUT heel goed weten waar zij als student mee bezig zijn en waar ze staan in hun ontwikkeling. Ze voelen zich heel goed begeleid. Als een student zich niet goed ontwikkelt en hij veel onvoldoendes haalt is er overleg tussen de opleidingscoördinator en de examencommissie.

De opleidingscoördinator vertelt dat in de propedeuse nu is ingezet op dossiervorming in Osiris, waarin de voortgang van de student per blok wordt opgenomen. Dat wordt doorgetrokken naar de volgende jaren. Bij de overgang van de propedeuse naar de hoofdfase kunnen de dossiers behulpzaam zijn als aanvulling op de mondelinge overdracht, zoals die nu plaatsvindt. De opleiding blijft wel de mondelinge cultuur centraal stellen. Uit de gesprekken blijkt dat er sprake is van een sterke feedback-cultuur, waarbij enerzijds de docenten de studenten in hun ontwikkeling en bij het maken van hun werk begeleiden, maar waarbij anderzijds ook de studenten onderling reageren op elkaars werk. Vaak werken ze in duo's. Bovendien wordt er ook gewerkt met externe coaches van bijvoorbeeld de Jan van Eyckacademie. Ook bij de theorievakken en bij onderzoek worden studenten intensief begeleid. Docenten wijzen hen bijvoorbeeld op literatuur en helpen hen bij de herformulering van de onderzoeksvraag. Bij 'twijfelgevallen' kan de begeleiding naar de mening van het panel scherper zijn en kan eerder worden ingegrepen en bijgestuurd. Studenten hebben volgens de *NSE 2012* veel waardering voor de studiebegeleiding.

Informatievoorziening

De opleiding biedt studenten algemene informatie over de studie via de *Studiegids*. Infonet biedt studenten en docenten een grote variatie aan hogeschoolbrede informatie. Studieresultaten worden vastgelegd in Osiris. In de hal van het hoofdgebouw is een elektronisch informatiebord. Studenten worden verder via prikboarden en email geïnformeerd over actuele ontwikkelingen. Volgens de *NSE 2012* zijn de studenten tevreden over de informatievoorziening.

Overwegingen en conclusie

Studenten worden in de vakklassen begeleid door de docenten, per periode vinden er voortgangsgesprekken plaats. Elke periode vinden er tevens voortgangsbesprekingen plaats door het opleidingsteam. De docenten weten heel precies waar de studenten staan in hun ontwikkeling. De opleiding wordt gekenmerkt door een mondelinge cultuur en kent een sterke feedback-cultuur en een zeer intensieve vorm van studiebegeleiding. Er is een begin gemaakt met dossiervorming in Osiris. De informatievoorziening is toereikend.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Kwaliteitszorg

Standaard 13   Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

In de nota *Kwaliteitscultuur, Kwaliteitszorg Bacheloropleidingen ABKM 2008-2012 (upgrade 2013)* beschrijft de ABKM haar kwaliteitszorgbeleid. De academie volgt hierin het hogeschoolbeleid en levert maatwerk als het gaat om het specifieke karakter van de academie, namelijk kunstopleidingen met kleine studentaantallen. De academie maakt onderscheid tussen formele en meer informele kwaliteitszorg.

De kwaliteitscultuur wordt in de opvatting van de ABKM en de opleiding gekenmerkt door de professional community (docenten) en de learning community. De professional community is in zichzelf een lerende organisatie die via korte lijnen vraagstukken oplost van de learning community. Daarin bespreken docenten en studenten samen de te behalen doelstellingen en hun verwachtingen. Daarnaast signaleren zij eventuele tekortkomingen in het programma, stellen zij verbeteringen voor en voeren deze ook uit. Dit gebeurt op informele wijze, gedurende de gehele onderwijsperiode. Gekoppeld aan de beoordeling van de competentieontwikkeling van de student (op basis van een presentatie van zijn werk) aan het einde van elke periode, vindt er een signalerend en reflecterend overleg plaats over de individuele student, over het curriculum en over de deficiënties in het curriculum. Op basis daarvan worden er verbeterafspraken gemaakt. Eén of twee keer per periode bespreekt het team in het opleidingsoverleg de studenten en het curriculum. Ook dat kan tot verbeteracties leiden. Het panel stelt op basis van gesprekken vast dat dit informele kwaliteitssysteem goed functioneert.

In de formele kwaliteitszorg maakt de ABKM gebruik van een aantal instrumenten, zoals de NSE (jaarlijks, signalerend), het Medewerkerstevredenheidsonderzoek (tweejaarlijks), Kunstenmonitor (periodiek), Keuzegids (periodiek), Interne audit Zuyd Hogeschool en van kwantitatieve gegevens en analyses met betrekking tot studenten en personeel (MIS). De opleiding bespreekt de onderdelen waarop lager dan 3,0 (op een vijfpuntsschaal) wordt gescoord en voert daarop verbeteringen door. Scores tussen 3,0 en 3,5 kunnen leiden tot aanpassingen. In de prestatieafspraken tussen ABKM en CVB van de Zuyd Hogeschool is vastgelegd dat de gemiddelde tevredenheid over de opleidingen minimaal 3,6 moet scoren. De gemiddelde waardering voor de opleiding AUT op de NSE in 2010 en 2011 was een 4,0.

Uit de gesprekken blijkt dat studenten tevreden zijn over de manier de opleiding omgaat met de bewaking en de bevordering van de kwaliteit. Dit wordt bevestigd door de *NSE 2012*.

Overwegingen en conclusie

De opleiding maakt een helder onderscheid in een formeel en een informeel kwaliteitssysteem. Dit onderscheid past bij de mondelinge cultuur van de opleiding. Het formele systeem bevat relevante evaluatie-instrumenten en toetsbare streefdoelen. Het informele systeem functioneert naar de indruk van het panel in voldoende mate.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 14   Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

De opleiding noemt in de Kritische Reflectie een aantal verbeteringen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Zo is er een vaste curriculumbeschrijving ingevoerd (praktijk, theorie, vaardigheden, onderzoek). De opleiding heeft de beschrijving van de onderwijseenheden verbeterd. Voorts is de propedeuse heringericht en is het theorie- en praktijkonderwijs daarin aangescherpt. In de hoofdfase is het theorieonderwijs inhoudelijk aangescherpt en is de samenhang tussen het theorie- en het praktijkonderwijs versterkt. Bovendien zijn het hidden curriculum en de learning community geëxpliciteerd en is er meer aandacht gekomen voor de ondernemende vermogens van de studenten en voor artistiek onderzoek. De opleiding heeft de procedures met betrekking tot toetsen en beoordelen en afstuderen aangescherpt en heeft haar onderwijsuitgangspunten geëxpliciteerd in een geactualiseerde onderwijsbeleidsdocument.

Naar aanleiding van de vorige visitatie in 2007 heeft de opleiding naar de mening van het panel voldoende verbeteringen doorgevoerd:

- Ze heeft haar positionering in de Euregio verduidelijkt. Studenten en docenten zijn overwegend afkomstig uit Nederland, Duitsland en België. Zie de opmerkingen hierover bij standaard 1;
- Zowel in de competenties als in het curriculum komt het ondernemerschap van de beeldend kunstenaar aan bod;
- Het theorieonderwijs en de relatie van de theorie en de praktijk zijn duidelijk in het curriculum verankerd;
- In het curriculum is een duidelijke ordening aangebracht in praktijkvakken, theorie, vaardigheden en onderzoek. Bovendien is de niveauordering aangescherpt en is de samenhang en ontwikkeling per studiejaar en over de gehele opleiding verduidelijkt via de formulering van vier ontwikkelingsstappen;
- De opleiding werkt volgens een onderwijsconcept, waarin de competentieontwikkeling centraal staat;

- De docenten beschikken over voldoende didactische vaardigheden om het onderwijs volgens het gekozen concept uit te voeren. De academie heeft aandacht besteed aan de didactische scholing van docenten;
- De studieloopbaanbegeleiding heeft evenals zes jaar geleden nog sterk een mondeling karakter. Daar kiest de opleiding bewust voor en met positief resultaat. Inmiddels is een begin gemaakt met de vastlegging van de ontwikkeling van de studenten via Osiris;
- De opleiding evalueert na elke periode de kwaliteit van het onderwijs. Ze doet dat vooral mondeling. Het systeem is efficiënt en effectief;
- In het toetsbeleid heeft de opleiding stappen gezet om de beoordeling te concretiseren. Ze gebruikt sinds 2012-2013 een integraal beoordelingsformulier op basis van de opleidingscompetenties.

Studenten vertellen het panel dat de opleiding serieus omgaat met de resultaten uit evaluaties. Ze waarderen de kwaliteitscultuur, waarin sprake is van een gesprek over de kwaliteit van de opleiding. Ze vinden dat dit daadwerkelijk leidt tot verbeteringen. Dit beeld wordt bevestigd in de NSE 2012.

Overwegingen en conclusie

Het formele en informele kwaliteitssysteem leidt tot verbeteringen in het onderwijs. De opleiding houdt de vinger aan de pols en neemt maatregelen waar dat nodig of gewenst is. Ze heeft de aanbevelingen van de vorige visitatie serieus opgepakt en verbeteringen doorgevoerd.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 15   Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De studenten zijn bij de kwaliteitszorg betrokken via de studentevaluaties en via de opleidingscommissie, die bestaat uit vier studentleden en vier docentleden. De commissie adviseert jaarlijks over het OER en geeft daarnaast adviezen over andere aangelegenheden. Naast deze formele betrokkenheid worden de studenten meer informeel intensief bij de kwaliteit van het onderwijs betrokken.

De docenten zijn betrokken bij de opleiding via de professional community. Ze nemen deel aan het periodieke docentenoverleg en treffen elkaar in werkoverleg. Voorts nemen docenten deel aan de opleidingscommissie en de examencommissie. Jaarlijks worden ze betrokken via de medewerkersgesprekken met de opleidingscoördinator. Tweejaarlijks worden ze bevraagd via het Medewerkerstevredenheidsonderzoek.

Alumni zijn betrokken bij de opleiding als docent in tijdelijke dienst of op factuurbasis. Verder worden ze betrokken via de Kunstenmonitor en via het na-academisch netwerk. Ook studenten nemen deel aan activiteiten in dat kader.

De opleiding heeft een werkveldcommissie die bestaat uit drie beeldende kunstenaars. De commissie vergadert drie à vier keer per jaar. Ze functioneert als een sparring partner voor het management en daagt de opleiding uit om de visie op beeldende kunst en het beeldende kunstonderwijs te expliciteren en aan te scherpen. Van de kant van de opleiding wisselen docenten elkaar af bij deze bijeenkomsten. De opleiding ervaart het als een vruchtbaar overleg.

De ABKM heeft met ingang van 2011-2012 één examencommissie voor alle bacheloropleidingen. Ze bestaat uit vijf docentleden en een secretaris.

Overwegingen en conclusie

De studenten, docenten, alumni en het werkveld worden in voldoende mate bij de interne kwaliteitszorg betrokken. Ze worden betrokken via schriftelijke evaluaties en via overleg.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De uitgangspunten voor het toetsen en beoordelen binnen de academie zijn vastgelegd in de nota ABKM, *Academiebreed Onderwijsbeleid 2012-2013 (mei 2012)*. Het beleid van de opleiding is opgenomen in het *Onderwijsbeleidsdocument Autonome Beeldende Kunst 2012-2013 (mei 2013)*. In de opleiding wisselen formatief en summatief toetsen en beoordelen elkaar af. Aan het eind van elke periode (blok) vinden individuele summatieve beoordelingen plaats door elke afzonderlijke docent. De praktijkonderdelen worden beoordeeld aan de hand van een beoordelingsformulier. Daarbij wordt gekeken naar het beeldende vermogen, conceptuele gerichtheid, materiële en technische gerichtheid, onderzoekende gerichtheid, beoordelingsvermogen en kritische reflectie, theoretische reflectie, probleemstellend vermogen en maatschappelijke gerichtheid. De theorie wordt mondeling of schriftelijk getoetst. Bij voldoende resultaat wordt het aantal EC uitgekeerd. Elk semester wordt afgerond met een formatieve beoordeling van de student op basis van diens gepresenteerde werken. Dit gebeurt door het gehele opleidingsteam en over de gehele competentieontwikkeling. De beoordeling is leerwegaafhankelijk en intersubjectief. De student krijgt individueel competentiespecifieke inhoudelijke feedback.

In periode 1 van de propedeuse worden de vakken afzonderlijk beoordeeld. Vanaf periode 2 worden de praktijkvakken afzonderlijk beoordeeld en door middel van een intersubjectieve (doorslaggevende) beoordeling van de ontwikkeling van de student. Daarbij krijgt hij voortgangsadvisen. De theorieonderdelen worden leerwegafhankelijk getoetst en beoordeeld.

De beoordeling van de praktijkvakken gebeurt aan de hand van werkbeoordelingen. Het maken van het werk en het toetsen en beoordelen daarvan gaan hand in hand. Aan de hand van het gemaakte individuele werk wordt beoordeeld in hoeverre de student de geplande leerdoelen heeft behaald. De opleiding beschouwt deze werkbeoordeling als een directe vorm van leerwegafhankelijk competentiegericht toetsen. De werkbeoordelingen richten zich dus primair op de kwaliteit van het gemaakte beeldende werk, gerelateerd aan opdrachten (leerdoelen en te bereiken niveau). Daarbij wordt het leerproces van de student betrokken en tevens de omgeving en het communicatief vermogen van de student. De werkbeoordelingen vinden plaats op basis van een aantal vaste gesprekspunten (beoordelingsformulier), afgeleid van de competenties en de niveau-indicaties. De beoordelaars geven een oordeel over een of meer van de competenties. Dit bestaat uit inhoudelijke pluspunten en kanttekeningen (overwegingen).

De opleiding maakt gebruik van een variatie van toetsvormen: praktijktoets, kennistoets, essay, mondelinge toets, presentatie, werkstuk, verslag, reflectieve journal, portfolio, werkgesprek en atelierbezoek.

Het panel stelt op basis van materiaalbestudering en gesprekken vast dat de beoordeling van de praktijkvakken op een intensieve manier plaatsvindt. De opleiding heeft een goede balans gevonden tussen de begeleiding van de individuele student en de beoordeling van diens vorderingen. Op vaste momenten wordt de ontwikkeling van de student beoordeeld en vastgelegd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van adequate beoordelingsformulieren. De wijze waarop de docenten deze gebruiken loopt enigszins uiteen, met name waar het de toelichting van de beoordeling betreft. Dat gebeurt vanaf het derde jaar uitvoeriger dan daarvoor. De intersubjectieve beoordelingen worden, met toelichtingen, vastgelegd in een schriftelijk dossier. Studenten kunnen dit dossier inzien.

Voor de beoordeling van de theorie wordt veel gebruik gemaakt van essays en presentaties. Het accent ligt op de persoonlijke verwerking van de theorie door de student. De beoordeling van de essays is naar de mening van het panel adequaat, de toelichting erbij is voornamelijk mondeling.

De evaluatieresultaten van de *NSE 2012* en de *HBO-monitor 2008-2010* wijzen uit dat studenten en afgestudeerden positief zijn over de toetsing en beoordeling. De toetsen sluiten aan op de inhoud en de beoordelingscriteria zijn voor de studenten duidelijk.

Bij de kwaliteitsborging van de toetsing en beoordeling spelen met name de examencommissie en de opleidingscoördinator een belangrijke rol.

In het studiejaar 2012-2013 zijn de taken van de Examencommissie Bacheloropleidingen van de ABKM uitgebreid en in lijn gebracht met de wettelijke taken.

De examencommissie heeft halverwege het studiejaar 2012-2013 een analyse gemaakt en een aantal verbetertrajecten uitgezet die de positie en het functioneren van de examencommissie verder moeten versterken. Tot die verbetertrajecten behoren bijvoorbeeld het vaststellen van een aantal procedures behorend tot het reglement van de examencommissie, het opstellen van een deskundigheidsbevorderingplan voor examencommissieleden en het instellen van een toetscommissie in overleg met de AFM. Het panel stelt op basis van materiaalbestudering en gesprekken vast dat de examencommissie bezig is om op een gedegen wijze haar positie en functioneren te versterken en in lijn met de wettelijke taken te brengen. Het is de bedoeling om per bacheloropleiding een toetscommissie in te stellen. De examencommissie controleert de uitvoering van het toetsbeleid door onder meer steekproefgewijs toetsen en beoordelingen op te vragen en klachten van studenten en docenten te verwerken. Daarnaast adviseert de examencommissie de directie van ABKM en de coördinatoren over het toetsbeleid. Het panel stelt vast dat de examencommissie adequaat deze controlerende taak vervult. De opleidingscoördinator organiseert scholing, controleert de toetsen, voert overleg met de docenten over de toetsen en stelt beoordelingsformulieren op. Het panel stelt vast dat de formele borging van de toetsing en beoordeling bij de opleiding op orde is.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding stelt aan de hand van een beoordeling van het examenwerk van de student vast of hij alle eindkwalificaties op het eindniveau heeft behaald. De afstudeerfase omvat het vierde studiejaar. Aan het begin daarvan krijgt de student de sleutel van zijn atelier en kiest hij ondersteuning door docenten. De ateliersituatie is een realistische werksituatie waarin hij zijn eindwerk realiseert. Daarnaast maken de vierdejaarsstudenten gezamenlijk een publicatie met een kunsttheoretisch en artistiek onderzoeks karakter. De eindbeoordeling van de individuele student vindt plaats op basis van zijn eindwerk, van zijn bijdrage aan de publicatie en van een portfolio met klein werk en documentatie over het werk. De beoordeling gebeurt door de opleidingsdocenten (examinatoren), aangevuld met een extern gecommiteerde. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier dat is gebaseerd op de opleidingscompetenties. Bij positieve beoordeling neemt de student deel aan een eindexamenexpositie.

De afstudeerfase is zorgvuldig opgebouwd over de vier perioden van het vierde studiejaar. Daarin ligt een aantal afspraken vast die de student moet nakomen. Aan het eind van de tweede en derde periode is er een go/no-go moment, waarbij een no-go een niet-bindend advies is.

Het panel heeft kennisgenomen van het afstudeerwerk van alle afgestudeerden van 2011-2012 en 2012-2013, respectievelijk negen en tien afgestudeerden. Het heeft tevens gesproken met acht van deze afgestudeerden, van elk jaar vier, en met hun beoordelaars. Het panel is van oordeel dat alle studenten het bachelorniveau realiseren, zij het dat het panel in één geval enige twijfel heeft over het niveau. De kwaliteit van het praktijkwerk is voldoende tot goed en er is een goede samenhang zichtbaar tussen de praktijk, de theorie en het artistiek onderzoek. Uit het eindwerk blijkt een variatie in de oriëntatie van de studenten, van strikt formeel georiënteerd tot sterk maatschappelijk betrokken. Het werk is zeer divers naar inhoud en medium/techniek.

Het werken vanuit een vraag/probleemstelling levert inhoudelijke interessante en originele werken op. Het panel vindt dat de studenten goed en realistisch zijn voorbereid op de beroepspraktijk van de autonome beeldende kunstenaar, doordat ze tijdens de opleiding in een professionele situatie zijn gebracht. Ze hebben geleerd zich te legitimeren ten opzichte van het werkveld. Van de afgestudeerden die het panel heeft gesproken is een aantal betrokken bij interessante kunstprojecten. Een groot aantal van de afgestudeerden 2012-2013 gaat doorstuderen aan een masteropleiding.

Overwegingen en conclusie

De opleiding heeft een evenwichtig toetsbeleid, waarbij gebruik wordt gemaakt van formatieve en summatieve vormen van toetsing. De studenten worden enerzijds beoordeeld door de afzonderlijke vakdocenten, anderzijds is er sprake van intersubjectieve beoordeling door meerdere docenten of door het opleidingsteam in zijn geheel. Daarbij worden de studenten goed gevolgd in hun competentie-ontwikkeling en wordt gebruik gemaakt van adequate beoordelingsformulieren. Er is sprake van veel feedback naar de studenten, maar deze wordt niet altijd goed vastgelegd. De kwaliteit van de toetsing en beoordeling wordt bewaakt door de examencommissie en de opleidingscoördinator. De examencommissie is bezig haar positie en functioneren te versterken in lijn met de nieuwe wettelijke taken. Het panel stelt vast dat de studenten in voldoende mate de opleidingscompetenties en het bachelorniveau realiseren. De studenten worden goed en realistisch op de beroepspraktijk voorbereid.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Voldoende
<i>Standaard 2 Oriëntatie van het programma</i>	Goed
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	Goed
<i>Standaard 4 Vormgeving van het programma</i>	Goed
<i>Standaard 5 Instroom</i>	Voldoende
<i>Standaard 6 Studeerbaarheid</i>	Voldoende
<i>Standaard 7 Duur</i>	Voldoende
<i>Standaard 8 Personeelsbeleid</i>	Voldoende
<i>Standaard 9 Kwaliteit van het personeel</i>	Goed
<i>Standaard 10 Kwantiteit van het personeel</i>	Voldoende
<i>Standaard 11 Materiële voorzieningen</i>	Goed
<i>Standaard 12 Studiebegeleiding</i>	Goed
<i>Standaard 13 Evaluatie resultaten</i>	Voldoende
<i>Standaard 14 Verbetermaatregelen</i>	Voldoende
<i>Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg</i>	Voldoende
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende

Overwegingen en conclusie

Op grond van de beoordeling van de standaarden en de beslisregels van de NVAO beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van Zuyd Hogeschool als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

1 Internationalisering

De opleiding neemt binnen de Nederlandse kunstacademies een speciale plaats in, doordat studenten en docenten overwegend afkomstig zijn uit Nederland, Duitsland en België. De opleiding onderhoudt relaties met academies in de Euregio en studenten hebben de mogelijkheid om studieonderdelen in het buitenland te volgen.

Het panel adviseert de opleiding de internationale samenwerking binnen de Euregio verder te intensiveren en de internationale oriëntatie van studenten, ook buiten de Euregio, te stimuleren.

2 Positionering

De opleiding benadrukt in haar visie de maatschappelijke positionering van de beeldend kunstenaar. Het panel herkent deze keuze niet duidelijk in het werk van de studenten. Het heeft de indruk dat de opleiding de studenten de ruimte biedt voor vele keuzen. Indien de academie dit echter ziet als een speerpunt in haar opleiding, dan zou de relatie tussen beeldende kunst en de maatschappij in bredere zin meer aandacht moeten krijgen binnen het onderwijs. Hierbij kan gedacht worden aan het uitnodigen van gastdocenten met een andere achtergrond zoals bijvoorbeeld sociologie, antropologie filosofie of milieukunde.

3 Voorzieningen

De academie beschikt over prima ateliers en werkplaatsen. De academie kan het voorzieningenniveau verder vervolmaken door de eigen bibliotheekvoorziening en digitale voorzieningen zoals high definition verder uit te bouwen.

4 Examencommissie

Het panel stelt vast dat de examencommissie haar controlerende taak adequaat vervult en dat zij bezig is haar positie en functioneren te versterken en in lijn te brengen met de wettelijke taken.

Het panel raadt de academie aan de versterking van de positie van de examencommissie voortvarend ter hand te nemen.

5 Mondelinge cultuur

Het panel heeft waardering voor de mondelinge cultuur. Deze past bij aard van de opleiding. De opleiding geeft daar vorm aan door middel van haar keuzen ten aanzien van de learning community, door de vele mondelinge vormen van toetsing en beoordeling, door veel mondelinge feedback en door een systeem van informele kwaliteitszorg naast meer formele vormen. De mondelinge cultuur heeft echter ook nadelen, omdat bijvoorbeeld feedback, motiveringen van beoordelingen en verbeterpunten en -acties weinig navolgbaar zijn. Het panel adviseert de opleiding om, met behoud van de waarde van de mondelinge cultuur, te zorgen voor het adequaat vastleggen van resultaten en ontwikkelingen.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

De opleiding heeft via enkele toevoegingen in rood onder de zeven in 2002 landelijk vastgestelde competenties aangegeven waar zij haar profiel positioneert.

1. Beeldend vermogen

De student maakt authentiek beeldend werk dat voortkomt uit het volgen van een eigen artistieke visie en bijdraagt aan de vervulling van een persoonlijke ambitie als kunstenaar

1. Maakt beelden waardoor een persoonlijke visie of thematiek op een voor hem of haar specifieke manier wordt verbeeld en overdrachtelijk gemaakt – **hedendaagse autonomie**.
2. Zet zijn of haar artistieke visie met behulp van daartoe geëigende media om in beeldend werk – **Hij heeft oog voor en bekendheid met een veelheid aan mentaliteiten, waarbij hij gevoel heeft voor materialiteit**.
3. Transformeert onderzoekend, experimenterend en beschouwend kennis, intuïties, indrukken en emoties tot beeldend werk – **gaat verbindingen aan met andere kunstpraktijken en/of vormen van expertise en verricht onderzoek naar het artistieke potentieel van deze verbindingen**.
  - a. **Kan op methodische wijze informatie in woord en beeld verzamelen, analyseren, beoordelen en gebruiken als bron voor het professioneel handelen (verwerken)**.
  - b. **Kent verschillende onderzoeksmethoden en is in staat deze adequaat toe te passen bij het oplossen van onderzoeksproblemen**.
4. Demonstreert inzicht in de manier waarop beelden, vormen, materialen, verhoudingen en kleuren ervaringen veroorzaken en betekenissen overdragen-vakmanschap in combinatie met gevoeligheid voor het actuele in de beeldende kunst.
5. Hanteert een werkwijze waarin ervaringen met de gekozen materialen of media kunnen worden ingezet om tot een beter kunstwerk te komen.
6. Demonstreert inzicht in de effecten van gehanteerde technieken.

2. Vermogen tot kritische reflectie

*De student kan het eigen werk en dat van anderen beschouwen, analyseren, duiden en beoordelen - **verbindt theorievorming en (artistiek) onderzoek aan de praktijk***

1. Reflecteert op de grenzen en mogelijkheden van het vak en op de eigen visie, positie, specialismen en technische capaciteiten.
2. Selecteert kennis en informatie op relevantie voor zijn of haar artistieke werk.
3. Beoordeelt het eigen werk op artistieke waarde en effectiviteit.
4. Beoordeelt de eigen werkwijze en overziet implicaties van keuzes en beslissingen en kan deze achteraf verantwoorden.
5. Verdiept zich in:
  - a. Kunstgeschiedenis en kunst- en kunstenaarstheorieën (in relatie tot de culturele en maatschappelijke context).
  - b. Uiteenlopende visies op en benaderingen van het beeldend kunstenaarschap (kunst- en kunstenaarstheorieën), zowel vanuit historisch als contemporair perspectief.
  - c. Filosofische inzichten (met name uit de ethiek en esthetiek) die voor een beeldend kunstenaar van belang kunnen zijn.

3. Vermogen tot groei en vernieuwing

De student kan zijn of haar kunstenaarschap steeds verder ontwikkelen en verdiepen

1. Toont ambitie om te excelleren.
2. Toont een kritisch onderzoekende houding en zet bevindingen in ten voordele van de verdere ontwikkeling van een oeuvre en de beroepspositie.
3. Heeft een begin gemaakt met het ontwikkelen van een persoonlijke artistieke visie en toont de wil deze visie verder te ontwikkelen – **de betekenis van autonomie in de eigen tijd.**
4. Gaat constructief om met kritiek van anderen.
5. Staat open voor nieuwe inzichten en vaardigheden, bijvoorbeeld wat betreft technieken, materialen, publieksbenadering en de beroepsmatige invulling.

4. Organiserend vermogen

De student kan een inspirerende en functionele werksituatie voor zichzelf opzetten en in stand houden

1. Overziet de aspecten van het kunstenaarschap die nodig zijn om te komen tot een vruchtbare balans tussen artistieke en voorwaardenscheppende activiteiten.
2. Heeft een begin gemaakt met het ontwikkelen van een eigen werkproces.
3. Toont zich bewust van de noodzaak zakelijke voorzieningen te treffen om op de lange termijn beroepsmatig als beeldend kunstenaar werkzaam te kunnen zijn – **is economisch inventief.**
4. Documenteert en archiveert het gemaakte werk.
5. **Gaat als cultureel ondernemer flexibel en innovatief om met nieuwe situaties is in staat innovatief te zijn in het bedenken van nieuwe projecten en het zoeken naar nieuwe markten.**
6. **Kan als cultureel ondernemer bij verandering van omstandigheden werkzaamheden zelfstandig plannen, uitvoeren, evalueren en bijstellen.**

5. Communicatief vermogen

De student kan zijn of haar artistieke visie presenteren en toelichten.

1. Presenteert het eigen werk op adequate wijze.
2. Toont in staat te zijn te onderhandelen over organisatorische, financiële en inhoudelijke aspecten van zijn of haar beroepspraktijk.
3. Demonstreert de ambitie om bekendheid aan het eigen werk te geven.
4. Zet mondelinge en schriftelijke vaardigheden in om het eigen werk toe te lichten.
5. Gaat contacten aan die relevant zijn voor een netwerk en weet dit netwerk te onderhouden.

6. Omgevingsgerichtheid

De student is in staat om verbanden te leggen tussen het eigen werk en dat van anderen en tussen het eigen werk en het publiek.

1. Vergelijkt zijn intenties met de perceptie van het publiek
2. Legt verbanden tussen beeldende kunst en andere kunstdisciplines - **Hij gaat verbindingen met andere (kunst)praktijken en/of vormen van expertise (wetenschap).**
3. Relateert het eigen werk aan dat van andere kunstenaars (uit heden en verleden)- **Hij heeft oog voor en bekendheid met een veelheid aan mentaliteiten.**
4. Maakt adequaat gebruik van uiteenlopende culturele en maatschappelijke inspiratiebronnen en kan die in het eigen werk aanwijzen en benoemen.
5. Toont een overzicht te hebben van de markt en de publiciteitsmedia – **is economisch inventief.**

- a. *Houdt als cultureel ondernemer het doel dat hij wil bereiken vast voor ogen kan markten actief benaderen en initiatief nemen om opdrachten te verwerven en een (betalend) publiek te vinden*
  - b. *Houdt als cultureel ondernemer het doel dat hij wil bereiken vast voor ogen heeft een ondernemende attitude gekenmerkt door durf, creativiteit, intuïtie, en flexibiliteit*
  - c. *Houdt als cultureel ondernemer het doel dat hij wil bereiken vast voor ogen gaat bij acquisitie actief en doelmatig te werk*
6. Getuigt van opvattingen over de functie en plaats van beeldende kunst in de samenleving.
  7. Geeft constructief kritiek.

7. Vermogen tot samenwerken

De student is in staat om in voorkomende gevallen een zelfstandige artistieke bijdrage te leveren aan een gezamenlijk product of proces - Hij verhoudt zich tot verschillende contexten van openbaarheid (bv. de openbare ruimte, de tentoonstellingsactiviteit). Hij zoekt interactie met die openbaarheid.

1. Toont dat hij of zij in staat is in afstemming met anderen eigen artistieke doelen te realiseren.
2. Toont dat hij of zij in staat is de eigen bekwaamheden in een samenwerkingsverband in te zetten, als de gekozen beroepspositie dat vereist.
3. Toont dat hij of zij begrip, respect en waardering op kan brengen voor de verschillende verantwoordelijkheden en belangen van de anderen in een samenwerkingsverband.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Curriculum propedeuse 2012 2013

jaar	blo	cursus code	cursus	toetsen	EC	EC	sbu	>= cijfer	gem.>= cijfer
1	1	Praktijk Het lichaam							
		10PDPR01	Praktijk 01	tekenen / schilderen 1	2	8	56	5	5,5
				grafisch ontwerpen 1	1		28	5	
				gemengde media 1	2		56	5	
				ruimtelijk ontwerpen 1	1		28	5	
				fotografie / video	1		28	5	
	ideeontwikkeling			1	28		5		
	Vaardigheden								
	10PDVA01	Vaardigheden 01	tekenen constructief 1	1	3	28	5	5,5	
			materialiteit 1	1		28	5		
			werkplaatsinstructie	1		28	VLD		
	Algemene Theorie								
10PDAT01	Alg Theorie 01	kunstgeschiedenis 1	2	4	56	5	5,5		
		beeld en media 1	1		28	5			
		cultuurbeschouwing 1	1		28	5			
					15				
2	2	Praktijk De Ruimte							
		10PDPR02	Praktijk 2	tekenen / schilderen 2	2	8	28	5	5,5
				grafisch ontwerpen 2	1		28	5	
				gemengde media 2	2		28	5	
				ruimtelijk ontwerpen 2	1		28	5	
				fotografie / video	1		28	5	
	ideeontwikkeling			1	28		5		
	Vaardigheden								
	10PDVA02	Vaardigheden 2	tekenen constructief 2	1	3	28	5	5,5	
			materialiteit / kleur	1		28	5		
			computertechnieken	1		28	5		
	Algemene Theorie								
11PDAT02	Alg Theorie 02	kunstgeschiedenis 2	1	4	28	5	5,5		
		Beeld en media 2	1		28	5			
		cultuurbeschouwing 2	1		28	5			
		Portfolio-assesment/SLB 1	1		28	5			

15

Curriculum autonoom 2012 2013

jaar	blok	cursus code	cursus	toetsen	EC	EC	sbu	>= cijfer	gem.>= cijfer	
2	5	Project/praktijk/toepassing		DE BEELDENDE PRAKTIJK 1						
		11AUPR05	Praktijk 05	ruimtelijke/plastische vormgeving	3		84	5	5,5	
				schilderen	2		56	5		
				video	2	11	56	5		
				fotografie	2		56	5		
				project beeldende praktijk PPBP	2		56	5		
		Theorie								
		11AUTH05	Theorie 05	kunsttheorie (actualiteit) KuB 1	2	2	56	5	5,5	
		Alg Theorie 5								
		10AJAT05	Alg Theorie 5	kunsttheorie (historisch)	2	2	56	5	5,5	
						15				
	6	Project/praktijk/toepassing		DE BEELDENDE PRAKTIJK 2						
		11AUPR06	Praktijk 06	ruimtelijke/plastische vormgeving	3		84	5	5,5	
				schilderen	2		56	5		
				video	2	11	56	5		
				fotografie	2		56	5		
				project beeldende praktijk PPBP	2		56	5		
		Theorie								
		11AUTH06	Theorie 06	kunsttheorie (actualiteit) KuB2	2	2	56	5	5,5	
		Alg Theorie 6								
10AJAT06		Alg Theorie 6	kunsttheorie (historisch)	2	2	56	5	5,5		
					15					
7	Project/praktijk/toepassing		DE BEELDENDE PRAKTIJK 3							
	11AUPR07	Praktijk 07	ruimtelijke/plastische vormgeving	3		84	5	5,5		
			schilderen / grafiek	2		56	5			
			video	2	11	56	5			
			fotografie	2		56	5			
			project beeldende praktijk PPBP	2		56	5			
	Theorie									
	11AUTH07	Theorie 07	kunsttheorie (actualiteit)	2	2	56	5	5,5		
	Alg Theorie 7									
	10AJAT07	Alg Theorie 7	kunsttheorie (historisch)	2	2	56	5	5,5		
					15					
8	Project/praktijk/toepassing		DE BEELDENDE PRAKTIJK 4							
	11AUPR08	Praktijk 08	ruimtelijke/plastische vormgeving	3		84	5	5,5		
			schilderen / grafiek	2		56	5			
			video	2	11	56	5			
			fotografie	2		56	5			
			project beeldende praktijk PPBP	2		56	5			
	Theorie									
	11AUTH08	Theorie 08	kunsttheorie (actualiteit)	2	2	56	5	5,5		
	Alg Theorie 8									
	10AJAT08	Alg Theorie 8	kunsttheorie (historisch)	2	2	56	5	5,5		
					15					

Curriculum autonoom 2012 2013

jaar	blok	cursus code	cursus	toetsen	EC	EC	sbu >= cijfer	gem.>= cijfer	
3	9	Project/praktijk/toepassing		AUTONOMIE & CONTEXT 1					
		12AUPR09	Praktijk 09	werkgesprek 1	2	56	5	5,5	
				werkgesprek 2	2	56	5		
				werkgesprek 3	2	56	5		
				werkgesprek 4	2	56	5		
				werkgesprek 5	2	56	5		
		Theorie							
		10AUTH09	Theorie 09	kunsttheorie (historisch)	2	3	56	5	5,5
				kunsttheorie (actualiteit)	1	28	5		
	Onderzoek								
	10AUON09	Onderzoek 09	artistic research	2	2	56	5	5,5	
						15			
	10	12AUPR10	Praktijk 10	werkgesprek 1	2	56	5	5,5	
				werkgesprek 2	2	56	5		
				werkgesprek 3	2	56	5		
werkgesprek 4				2	56	5			
werkgesprek 5				2	56	5			
Theorie									
10AUTH10		Theorie 10	kunsttheorie (historisch)	2	3	56	5	5,5	
			kunsttheorie (actualiteit)	1	28	5			
Onderzoek									
10AUON10	Onderzoek 10	artistic research	2	2	56	5	5,5		
					15				
3	11	Project/praktijk/toepassing		AUTONOMIE & CONTEXT 3					
		12AUPR11	Praktijk 11	werkgesprek 1	3	84	5	5,5	
				werkgesprek 2	2	56	5		
				werkgesprek 3	2	56	5		
				werkgesprek 4	2	56	5		
		Onderzoek							
		10AUON11	Onderzoek 11	artistic research	2	2	56	5	5,5
		Theorie							
		11AUTH11	Theorie 11	kunsttheorie (historisch)	2	4	56	5	5,5
	kunsttheorie (actualiteit)			2	56	5			
						15			
	12	12AUPR12	Praktijk 12	werkgesprek 1	3	84	5	5,5	
				werkgesprek 2	2	56	5		
				werkgesprek 3	2	56	5		
				werkgesprek 4	2	56	5		
Theorie									
11AUTH12		Theorie 12	kunsttheorie (historisch)	2	4	56	5	5,5	
			kunsttheorie (actualiteit)	2	56	5			
Onderzoek									
10AUON12		Onderzoek 12	artistic research	2	2	56	5	5,5	
					15				

Curriculum autonoom 2012 2013

jaar	blok	cursus code	cursus	toetsen	EC	EC	sbu	>= cijfer	gem.>= cijfer	
4	13	Project/praktijk/toepassing			EINDEXAMEN 1 / ATELIERBEZOeken					
		12AUPR13	Praktijk 13	Atelierbezoek 1	3		84	5	5,5	
				Atelierbezoek 2	2	9	56	5		
				Atelierbezoek 3	2		56	5		
				Atelierbezoek 4	2		56	5		
		Theorie								
		10AUTH13	Theorie 13	kunsttheorie (historisch)	2	4	56	5	5,5	
				kunsttheorie (actualiteit)	2		56	5		
		Onderzoek								
		11AUON13	Onderzoek 13	artistic research	2	2	56	5	5,5	
						15				
	14	Project/praktijk/toepassing			EINDEXAMEN 2					
		12AUPR14	Praktijk 14	Atelierbezoek 1	3		84	5	5,5	
				Atelierbezoek 2	2	9	56	5		
				Atelierbezoek 3	2		56	5		
				Atelierbezoek 4	2		56	5		
		Theorie								
		11AUTH14	theorie 14	kunsttheorie (historisch)	2	4	56	5	5,5	
				kunsttheorie (actualiteit)	2		56	5		
		Onderzoek								
10AUON14		onderzoek 14	artistic research	2	2	56	5	5,5		
					15					
15	Project/praktijk/toepassing			EINDEXAMEN 3						
	12AUPR15	Praktijk 15	Atelierbezoek 1	3		84	5	5,5		
			Atelierbezoek 2	2	9	56	5			
			Atelierbezoek 3	2		56	5			
			Atelierbezoek 4	2		56	5			
	Theorie									
	10AUTH15	Theorie 15	kunsttheorie (voorbereiding publicatie)	2	4	56	5	5,5		
			kunsttheorie (voorbereiding publicatie)	2		56	5			
	Onderzoek									
	11AUON15	Onderzoek 15	artistic research	2	2	56	5	5,5		
					15					
16	Afstuderen									
	Project/praktijk/toepassing			EINDEXAMEN 4						
	12AUPR16	Praktijk 16	Atelierbezoek 1	2		56	5	5,5		
			Atelierbezoek 2	2	11	56	5			
			Atelierbezoek 3	2		56	5			
			Atelierbezoek 4	2		56	5			
			eindexamenpresentatie	3		84	5			
	Theorie									
	10AUTH16	Theorie 16	publicatie kunsttheorie	2	2	56	5	5,5		
Onderzoek										
10AUON16	Onderzoek 16	artistic research afronding	2	2	56	5	5,5			
					15					

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het beoordelingspanel en secretaris:

De heer F. Lubbers, voorzitter

De heer Lubbers' expertise betreft vooral artistieke en bedrijfsmatige kennis in de museale wereld. Daarnaast beschikt hij over een ruime deskundigheid op het brede gebied van het culturele veld en de opleidingen die daarvoor bestaan, zoals museologie, kunst- en cultuurgeschiedenis, management van culturele instellingen, internationale betrekkingen, organisatie van culturele evenementen, opbouwen en onderhouden van relevante internationale netwerken. Zijn kennis en specialisatie betreffen zowel de beleidsmatige kant als de directe betrokkenheid bij het werkveld. Daarnaast heeft de heer Lubbers op dit gebied een ruime internationale kennis en ervaring. De heer Lubbers heeft ruime ervaring als voorzitter van visitatiecommissies in het kunstonderwijs.

Opleiding:

1973 – 1979	Universiteit van Amsterdam Wijsbegeerte
1967 – 1972	Opleiding Rijksacademie van Beeldende Kunsten Amsterdam
1966 – 1967	Opleiding tekenleraar Rijksnormaalschool Amsterdam
1965 – 1966	Grafische School Amsterdam

Werkervaring:

2006 – heden	Zelfstandig tentoonstellingsmaker, kunstadviseur en schrijver
1989 – 2006	Adjunct-directeur/hoofdconservator Van Abbemuseum Eindhoven
1981 – 1989	Conservator Museum Fodor Amsterdam
1974 – 1979	Docent beeldende vakken bij Crea, de culturele organisatie van de Universiteit van Amsterdam
1966 – 1967	Docent tekenen bij het basisonderwijs in Haarlem, ter verbetering van de tekendidactiek bij het onderwijzend personeel

Publicaties:

2012	Josef van Ruyssevelt, de schilder van het intieme licht, Zoetermeer
2012	Barbizon in Brabant; De Peel en het Kempenland geschilderd tussen 1900 en 1940, Zoetermeer
2011	Henk Duyn, schilderijen, Zoetermeer
2011	Tony van der Vorst, tussen kracht en kwetsbaarheid, Zoetermeer
2011	Fons Timmer, De discrete charme van de fotografie, Zoetermeer
2010	Over schilderijen, een keuze uit de collectie Kokke-Verhulst, Zoetermeer
2010	Nachtlicht Nu, 7 jongere schilders, Zoetermeer

Overig:

Voorzitter van de stichting Onomatopée in Eindhoven
Voorzitter van de Adviescommissie Gemeentemuseum Jan Cunen in Oss
Voorzitter van de stichting Ton Smits Huis in Eindhoven

Mevrouw drs. N.F.M. Gast

Mevrouw Gast is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van kunst. Mevrouw Gast is adviseur bij Kior, lid van de adviescommissie Beeldende Kunst bij het Prins Bernhard Cultuur Fonds, lid van de Kunstcommissie bij Havenbedrijf Rotterdam en conservator van de Call of the Mall Utrecht.

Daarnaast is zij lid van de adviescommissie Beeldende Kunst bij de Provincie Limburg en bestuurslid van Brand Cultuurfonds. Mevrouw Gast is curator van tentoonstellingen over actuele beeldende kunst met internationaal bekende kunstenaars; daarnaast adviseert zij overheden, instellingen en bedrijfsleven op het gebied van kunst in de openbare ruimte. Voor deze visitatie heeft de mevrouw Gast onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1976 – 1983 Kunstgeschiedenis - RU Utrecht

Werkervaring:

2012 – 2013 Conservator - Call of the mall Utrecht

2010 – 2012 Gastconservator - Museum Boijmans van Beuningen Rotterdam

2008 – heden Lid kunstcommissie - Havenbedrijf Rotterdam

2006 – heden Adviescommissie Beeldende Kunst - Prins Bernard Cultuur Fonds Amsterdam

2002 – heden Adviseur - Kior Maastricht

1997 – 2009 Adviseur - SKOR Amsterdam

Overig:

2008 – heden Lid adviescommissie Beeldende Kunst - Provincie Limburg
Bestuurslid - Brand Cultuurfonds

Publicaties:

- Gluren naar the one and the many, rebels kunstenaarsduo Elmgeen & dragset in de onderzeebootloods, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam 2011
- Sarkis, Ballads, Fietsen op een wolk, luisteren naar walvissen, Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam 2012

De heer J.E.M. Boelen

De heer Boelen is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van algemene beeldende kunsten en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Boelen heeft in 2001 Kunstencentrum Z33 opgericht, een Centrum voor Actuele Kunst en Vormgeving in Hasselt, waar hij momenteel werkt als artistiek directeur. Tot 2010 werkte de heer Boelen als hoofd master Social Design en docent aan de afdeling 'Man and Wellbeing' bij Design Academy Eindhoven. De heer Boelen is voorzitter van Comité voor Architectuur en Design van de Vlaamse Gemeenschap en vice-voorzitter van Stichting Manifest 9 Limburg. Hij heeft verschillende gastcolleges in het buitenland gegeven, onder andere aan Goldsmiths University of London en ENSAD Paris. Voor deze visitatie heeft de heer Boelen onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1986 – 1992 Productdesign - Katholieke Hogeschool Limburg, Genk

1979 – 1986 ASO Wetenschappelijke B - Sint-Jan Berchmanscollege, Genk

Werkervaring:

2010 Hoofd Master Social Design - Design Academy Eindhoven

2001 – heden	Artistiek diensthoofd – Kunstencentrum Z33, Hasselt - België
2001 – 2010	Docent afdeling 'Man and Wellbeing' - Design Academy Eindhoven
2001 – 2011	Projectleider Vormgeving - Anno-'02, Kortrijk
1998 – 2001	Directeur - Cepro (Centrum voor Integrale Productontwikkeling), Waregem
1998 – 1999	Gastdocent Productdesign - Katholieke Hogeschool Limburg, Genk
1995 – 1998	Productmanager - Kreon, Antwerpen
1995 – 1996	Docent en gastdocent Designtheorie – Departement Grafische en Reclamevormgeving - Provinciale Hogeschool Limburg, Hasselt
1993 – 1994	Interieurarchitectuur - X. Dekeyser, Gent
1989 – 1991	Productontwikkelaar - D.W. Plastics, Beverst

Overig:

- Voorzitter - Comité voor Architectuur en Design
- Vice-voorzitter - Stichting Manifesta 9 Limburg

De heer J.M. Bosma

De heer Bosma is ingezet als studentlid. Hij volgt de opleiding Autonome Beeldende Kunst aan Gerrit Rietveld Academie. De heer Bosma heeft meerdere tentoonstellingen en publicaties op zijn naam staan. Hij werkt onder meer voor Prestage Magazine en MOAM Amsterdam. De heer Bosma is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Bosma aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2012 – 2016	Autonome Beeldende Kunst - Gerrit Rietveld Academie
2006 – 2011	Havo - O.S.G. De Hoge Berg

Werkervaring:

2011 - 2012	Kassamedewerker - Albert Heijn
2007 – 2013	Medewerker ijssalon - Parelino's

Tentoonstellingen:

2013	EYE Museum, Amsterdam
2013	KOKO Coffee & Design, Amsterdam
2012	De Twaalf Balcken, Den Burg,
2012	Galerie In De Hollebol, Den Burg

Publicaties:

- Prestage Magazine
- NEON Magazine (FR)
- Texel Dit Weekend

De heer drs. L.S. van der Veen

De heer Van der Veen is ingezet als NQA-auditor. De heer Van der Veen heeft vele jaren ervaring met visiteren in het hoger onderwijs en heeft auditdeskundigheid op grond van deze werkervaring en op grond van auditcursussen gevolgd bij Lloyd's. De heer Van der Veen heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

1993 – 1997   Filosofie, Universiteit Utrecht
1971 – 1980   Sociale Wetenschappen, doctoraal Andragogie, Rijksuniversiteit Groningen

Cursussen:

1988 – 2003   Diverse opleidingen en cursussen op het gebied van onderwijs, auditing, management en organisatie, informatica.

Werkervaring:

2004 – heden   NQA: auditor, adviseur
2000 – 2003   HBO-raad: beleidsmedewerker kwaliteitszorg
1995 – 1997   Regionaal Opleidingencentrum Westerschelde: stafmedewerker
1991 – 1994   Regionaal Educatief Centrum Zeeuwsch-Vlaanderen: adviseur educatie en organisatie
1986 – 1990   Zeeuws Steunpunt Volwasseneneducatie: adviseur educatie en organisatie
1983 – 1985   Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming: projectmedewerker PABO
1980 – 1983   Provincie Zeeland: projectleider provinciaal samenwerkingsproject kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening
1979 – 1980   Gemeente Hoevelaken: beleidsmedewerker
1978 – 1979   RUG: studentassistent Interdisciplinaire Onderwijskunde
1976 – 1977   RUG: studentassistent Pedagogische en Andragogische Wetenschappen

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1 – DONDERDAG 4 juli 2013 in in MIA-lokaal 1.54

- 09.00-09.10u Gezamenlijk ontvangst 3 panels en welkomstwoord door Niek Bisscheroux in het auditorium
- Afdelingscoördinatoren 3 CROHO's:*
- *DBKV – Marloes Brouns*
  - *AUT – Erik de Jong*
  - *VORM – Josef Bischofs, Lotte Martens, Chequita Nahar en Theo Derksen*
- 09.10-09.30u Elevator pitch in MIA-lokaal 1.53
Erik de Jong
- 09.30-10.30u Intern paneloverleg
- 10.30-11.00u Rondleiding algemeen
Erik de Jong en Marco Juriën (i.v.m. de werkplaatsen)
- 11.00-11.30u Rondleiding tentoonstelling
Erik de Jong
- 11.30-12.30u Intern paneloverleg
- 12.30-13.15u Lunch & intern paneloverleg
- 13.15-15.00u Intern paneloverleg (incl. extra bezoek tentoonstelling)
- 15.00-15.30u Spreekuur
- 15.30-16.00u Intern paneloverleg
- 16.00-16.45u Gesprek begeleiders en beoordelaars van 4 geselecteerde afgestudeerden
Afstudeerbegeleiders vanuit ABKM:
Antoine Berghs
Ton Boelhouver
Paul Devens
Krien Clevis
- Externe deskundige:*
Zeger Reyer, kunstenaar bij Zeger Reyers en BROOS
- 16.45-17.00u Intern paneloverleg

17.00-17.45u Gesprek 4 geselecteerde afgestudeerden en vierdejaarsstudenten

Alumni:

Amber Bus, 20131259, afgestudeerd 6-7-2012

Silvana Gerards, 0840823, afgestudeerd 6-7-2012

Lars Tummers, 0744743, afgestudeerd 6-7-2012 (onder voorbehoud)

Annick Ypma, 0813028, afgestudeerd 6-7-2012

Vierdejaarsstudenten:

*Sanne Vaassen, 0903566, vooropleiding: Sint Janscollege Hoensbroek, HAVO
Cultuur en Maatschappij*

*Astrid Mingels, 0932566, vooropleiding: Sint Maartenscollege Maastricht, HAVO
Economie en Maatschappij*

*Susan Zwambag, 0805009, vooropleiding: SG Philip van Horne Weert, HAVO Cultuur
en Maatschappij*

Niels Verheijen, 2031664, vooropleiding: Zuyd Hogeschool, Bachelor Bouwkunde

17.45-18.30u Intern paneloverleg

Dag 2 – VRIJDAG 5 juli 2013 - in MIA-lokaal 1.54

- 08.30-10.15u Intern paneloverleg
- 10.15-11.00u Studenten 1^e/2^e/3^e jaars (inhoud en randvoorwaarden)
Naam student jaar 1: Yael Wolfs, 1215795, vooropleiding: Bonnefantencollege Maastricht, HAVO Cultuur en Maatschappij
Naam student jaar 1: Glenn Mosterd, 1259792, vooropleiding: Landstede Zwolle, media grafische vormgeving / grafische vormgever/vormgeven
Naam student jaar 2: Gladys Zeevaarders, 1141627, vooropleiding: Charlemagnecollege Landgraaf, HAVO Economie en Maatschappij / Cultuur en Maatschappij
Naam student jaar 2: Stef van Dungen, 1038273, vooropleiding: Gilde Opleidingen Roermond, restauratieschilder/penceeltechniek en colloquium doctum en vooropleidingsonderzoek
Naam student jaar 3: Mick Smits, 0943002, vooropleiding: Praktijkleercentrum voor administratieve beroepen Maastricht, HAVO Economie en Maatschappij
Naam student jaar 3: Maarten Davidse, 1028081, vooropleiding: Grafisch Lyceum Rotterdam, Media Interactieve Vormgeving
- 11.15-12.00u Blok Borging Examencommissie en opleidingscommissie
Erik de Jong, opleidingscommissie
Anne Bruggenkamp, voorzitter Examencommissie
Jos Gelissen, lid Examencommissie
Naam docentlid opleidingscommissie: Paul Devens
Naam studentlid opleidingscommissie: Linda van Kerkhof
- 12.00-12.45u Lunch & intern paneloverleg
- 12.45-13.30u Eerste gesprek opleidingsmanagement
Erik de Jong
Niek Bisscheroux
- 13.45-14.30u Gesprek met docenten (inhoud en randvoorwaarden). Vertegenwoordiging docententeam: spreiding naar studiejaars, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding, lectoraat)
Erik de Jong, afstudeercoördinatie
Marco Juriën, SLB
Karin Peulen, SLB
Krien Clevis, docent theorie en onderzoek
Roy Hoet, mede-coördinator propedeuse
- 14.45-15.15u Eventuele extra gesprekken
- 15.15-17.00u Intern paneloverleg
- 17.00-17.30u Tweede gesprek opleidingsmanagement
Erik de Jong
Niek Bisscheroux
- 17.30-17.45u Terugkoppeling

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

LIJST GEÛPLOADE DOCUMENTEN OPLEIDING AUTONOME BEELDENE KUNST

Naam	Document
OV1	Lijst geüploade documenten
OV2	Docentenoverzicht
OV3	Kritische reflectie
OV4	Lijst geselecteerde afstudeerprojecten
U01a	Onderwijsbeleidsdocument
U01b	Lijst voetnootdocumenten Onderwijsbeleidsdocument
U02a	Vakomschrijvingen hoofdfase totaal
U02b_1	Vakomschrijvingen propedeuse Periode 1
U02b_2	Vakomschrijvingen propedeuse Periode 2
U02b_3a	Reader propedeuse Periode 3
U02b_3b	Vakomschrijvingen propedeuse Periode 3
U02b_4	Vakomschrijvingen propedeuse Periode 4
U02b_5	Theorielab startdocument propedeuse
U03a	Curriculummatrix propedeuse
U03b	Curriculummatrix hoofdfase
U04	Overzicht competenties en beoordelingscriteria
U05	OER 2012/2013
U06	Studiegids
U07	Literatuurlijst
U08	Afstudeerhandleiding
U09a	Toetsvormen gerelateerd aan curriculum
U09b	Toetsvormen
U10	Overzicht afgestudeerden 2011/2012
U11	Leden werkveldcommissies 2011-2013
U12	Leden landelijke beroepenveldcommissie OBK
U13	Academiebreed onderwijsbeleid
U14	Personele kaders ABKM 2008-2013
U15	Kwaliteitscultuur / kwaliteitszorg bacheloropleidingen ABKM 2008-2012
U16	Lijst voetnootdocumenten Kritische Reflectie

LIJST VOETNOOTDOCUMENTEN KRITISCHE REFLECTIE OPLEIDING AUTONOME BEELDENE KUNST

Nr	Document
V9	Personele Kaders ABKM 2008 - 2013
V10	Academiebreed Onderwijsbeleid 2012-2013
V12	Kunstonderwijs van de 21 ^e eeuw
V13a	Focus op Toptalent, sectorplan HBO-kunstonderwijs 2012-2016
V13b	Focus op Toptalent, plan van aanpak bij sectorplan HBO-kunstonderwijs 2012-2016
V14	AFM Talentontwikkeling in een innovatieve omgeving
V15a	On Interdisciplinarity, Interdisciplinary Arts in an International Environment
V15b	De levende Spiegel, kunst in de wereld. Beleidsplan Jan van Eyck Academie 2013-2016
V17	Sectorplan Kunstonderwijs Zuid
V21a	Onderwijsbeleidsdocument Autonome Beeldende Kunst 2012-2013
V21b	Voetnootdocument V10

V22	Voetnootdocument V21a
V23	Voetnootdocument V21a
V24	Voetnootdocument V21a
V25	Analyse visitatierapporten Kunstvakopleidingen, NVAO
V26	Voetnootdocument V10
V27	Grensverkeer, over Praktijkonderzoek voor de Kunsten, inaugurale rede Peter Peters
V28a	Voetnootdocument V25
V28b	Onderscheiden, verbinden en vernieuwen. De toekomst van het kunstonderwijs.
V28c	Cultureel ondernemerschap in het Kunstvakonderwijs, Zuyd Hogeschool
V29	Voetnootdocument V21a
V30	Opleidingsprofiel Autonome Beeldende Kunst
V31	V28c
V33	V21a
V34	Beoordelingstermen AUT
V35	Voetnootdocument V30
V36	Plan van Aanpak Actualisering Opleidingsprofielen Kunstonderwijs
V37	Voetnootdocumenten V13a en V13b
V42	Voetnootdocument V25
V43	Voetnootdocument V10
V45a	Curriculummatrix Hoofd fase Autonome Beeldende Kunst
V45b	Curriculummatrix Propedeuse Autonome Beeldende Kunst
V46	Voetnootdocument V21a
V47	Voetnootdocument V10
V48	Toelatingsbeleid ABKM
V50	Kritische reflectie ten behoeve van de instellingstoets, Zuyd Hogeschool
V52	Voetnootdocument V50
V53	Format Strategisch Personeelsplan 2012-2013
V54	Strategisch Personeelsplan ABKM 2009-2013
V55	Voetnootdocument V9
V56a	Voetnootdocument V54
V56b	Voetnootdocument V9
V57	Voetnootdocument V9
V60	Gastdocenten ABKM 2011-2012
V64	Kwaliteit(s)zorg voor ons allen, Zuyd Hogeschool
V65	Kwaliteitscultuur, Kwaliteitszorg Bacheloropleidingen ABKM 2008 – 2013
V66	IMR, Dashboard
V67	Voetnootdocument V66
V68	ABKM jaarverslag 2011-2012
V69	Voetnootdocument V66
V70a	Voetnootdocument V10
V70b	OER AUT 2012-2013
V71	Voetnootdocument V10
V72	Voetnootdocument V21a

**LIJST VOETNOOTDOCUMENTEN ONDERWIJSBELEIDSDOCUMENT
OPLEIDING AUTONOME BEELDENDE KUNST**

<i>Nr</i>	<i>Document</i>
V1a	Focus op Toptalent, sectorplan hbo kunstonderwijs 2012-2016
V1b	Focus op Toptalent, plan van aanpak bij sectorplan hbo kunstonderwijs 2012-2016
V2	Arts Faculty Maastricht – Talentontwikkeling in een innovatieve omgeving
V3a	On Interdisciplinarity – iArts Maastricht
V3b	De levende spiegel / kunst in de wereld. Beleidsplan Jan van Eyckacademie 2013-2016
V6	Richard Sennet, The Craftsman
V7a	Artistiek Onderzoek, opleiding ABK
V7b	Richtlijnen voor Onderwijsbeleid 2012-2013 ABKM.
V8	HBO-Raad Kwaliteit als opdracht

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

2011-2012:

0713716

2031259

0840823

0744743

0814008

0804436

0813095

0811580

0813028

2012-2013:

966045

1042017

932655

905356

942405

840661

932566

903566

2031664

805009

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Autonome Beeldende Kunst

Instelling: Zuyd Hogeschool

Visitatiedatum: 4 en 5 juli 2013

Ondergetekende: ... *N. Brickerhoff*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: ... *Directeur*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'N. Brickerhoff'.

Datum:

12 juni 2013